

ਇਹ ਲਿਖਤ ਨਵੀਂ ਚਿੱਠੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਹ ਪੁਰਾਣੀ ਚਿੱਠੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਭ ਹੋਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ।

ਸਿਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਪੁਸਤਕ ਨੰ. ੨੦੦

ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਚਮਤਕਾਰ

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ

(ਤਵਾਰੀਖ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਇਤਹਾਸ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਭਾਗ ਤੀਜਾ

ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਥਮ ਵਾਲੀ ਜੀ ਦੇ ਅੰਤਰ ਧਾਰਨ ਬਾਲੇਲੀਲਾ ਨੇਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕਰਬਾਨੀ, ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਨੀਂਹ, ਵੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੀ, ਪ੍ਰਗਟੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਯੁਧ, ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਯੁਧ, ਕਹਾਦਰਸ਼ਾਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਤਖਤੋਂ ਦਿਵਾਉਣਾ, ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਬੇਗਮੀ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਸਜਾਉਣਾ, ਦੁਖਨ ਯਾਂਤਰਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਨਵੇਂ ਵਿਖੇ ਸਚਖੰਡ ਨੂੰ ਸਨਦੀ ਜਾਣਾ ਅਦਿਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕਥਾ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਾਲੇ ਸੁਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਵਾਰਤਕ ਟੀਕਾ ਕਰਾਈ ਅਧੀਨ।

ਭਾਈ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਅੰਤਰ ਰਸਾਲਾ ਮੋਤਾਨਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ। ਟੀਕੀਕਰ ਬਾਣੀ ਬਗਤੀ, ਸ੍ਰੀ ਸਿਪ੍ਰਜੀ ਸਾਹਿਬ, ਤੇ ਸੁਖਮੋਨੀ ਸਾਹਿਬ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ, ਬੇਦਗੀ ਵਿਸਵੇਂ ਅਦਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਭਾਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ।

ਭਾਈ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ

ਮਾਲਕੋ ਸਿਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਏਜੰਸੀ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਮਾਈ ਸੇਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸਿਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਏਜੰਸੀ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਮਾਈ ਸੇਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਸਿਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਏਜੰਸੀ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਮਾਈ ਸੇਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library has been created with the approval and personal blessings of Sri Satguru Uday Singh Ji. You can easily access the wealth of teaching, learning and research materials on Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library online, which until now have only been available to a handful of scholars and researchers.

This new Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library allows school children, students, researchers and armchair scholars anywhere in the world at any time to study and learn from the original documents.

As well as opening access to our historical pieces of world heritage, digitisation ensures the long-term protection and conservation of these fragile treasures. This is a significant milestone in the development of the Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library, but it is just a first step on a long road.

Please join with us in this remarkable transformation of the Library. You can share your books, magazines, pamphlets, photos, music, videos etc. This will ensure they are preserved for generations to come. Each item will be fully acknowledged.

To continue this work, we need your help

Your generous contribution and help will ensure that an ever-growing number of the Library's collections are conserved and digitised, and are made available to students, scholars, and readers the world over. The Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library collection is growing day by day and some rare and priceless books/magazines/manuscripts and other items have already been digitised.

We would like to thank all the contributors who have kindly provided items from their collections. This is appreciated by us now and many readers in the future.

Contact Details

For further information - please contact

Email: NamdhariElibrary@gmail.com

ਗੁਰੂ ੧੦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

ਦਿਨਾ

ਤਤਕਰਾ ਜਨਮ

ਸਾਖੀ ਪਾਃ ੧੦

ਤਤਕਰਾ ਜਨਮ ਤਤਕਰਾ ਜਨਮ ਤਤਕਰਾ ਜਨਮ
ਗਿਨਤੀ ਗਿਨਤੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪ੍ਰਸੰਗ
੧ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਭਾਈ
ਹਰੀ ਦਾਸਾਹਿਲਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਗਲ
ਕਰਨਾ ।
੨ ਮਾਈ ਭਾਗ ਬਾਈ ਦੀ ਵਾਰਤਾ
੩ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਦੇਕੇ
ਅਗੇ ਨੂੰ ਤਿਆਰੀ
੪ ਰਾਜਾ ਬਿਸਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਣਕੇ
ਦਰਸਨ ਕਰਨੇ
੫ ਭਾਈ ਬੀਰਾਲ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਉਧਾਰ
੬ ਮਾਈ ਪਸਿੰਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜੀਕੇ ਜਾਮਾ
ਲਿਆਉਣਾ
੭ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਕੀਵਰੂ
ਦੇਸਾ ਦੇ ਰਾਜਾ ਨੇ ਆਉਣਾ
੮ ਦੇਨਾਂ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ
੯ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਦੇ
ਜਨਮ ਦਾ ਖਬਰ ਪਹੁੰਚਨੀ
੧੦ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਨੂੰ ਪਤਰ ਬਖਸ਼ਨਾ
੧੧ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ
੧੨ ਭੀਖਮ ਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰ ਦਾ ਆਉਣਾ
੧੩ ਬ੍ਰਿਧ ਮਾਈ ਨੂੰ ਗਿਆਨ
੧੪ ਬਾਗ ਦੇ ਮਾਲੀ ਦਾ ਦੁਖ ਕਢਣਾ
ਦਰਿਆ ਲੀਗ ਵਿਚ ਚਰਣ
੧੫ ਨਵਾਬ ਦਾ ਆਦਰ
੧੬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਪਟਣੇ
੧੭ ਆਉਣਾ
੧੮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਨੂੰ ਤਿਆਰ
੧੯ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੀ ਨੂੰ
੨੦ ਕਸਮੀਰੀ ਪੰਡਤਾਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ
੨੧ ਪੰਡਤਾਂ ਦਾ ਦਿਲੀ ਪਹੁੰਚਣਾ
੨੨ ਗਿਰਾ

ਸਾਖੀ ਪਾਃ ੧੦
੨੩ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਆਗਰੇ ਪਹੁੰਚਣਾ
੨੪ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿਲੀ ਸਦਕੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ
ਕਰਨਾ
੨੫ ਪੁੱਤ ਦੀ ਉਧਾਰ ਕਰਨਾ
੨੬ ਪਟਣੇ ਵਿਖੇ ਬਾਲ ਲੀਲਾ
ਦਾ ਸੁਟਨਾ
੨੭ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੀ ਨੇ ਘੋੜੇ ਭੰਨਣੇ
੨੮ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੀ ਦੀ ਬੇ ਪਰਵਾਹੀ
੨੯ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੀ ਦੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ
੩੦ ਤਿਆਰੀ
੩੧ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੀ ਨੇ ਰਾਮ ਚੰਦ ਰੂਪ
੩੨ ਦੇ ਦਰਸਨ ਦੇਣਾ
੩੩ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਤੇ
ਸਖਤੀਆਂ
੩੪ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਖੁਵਾਲਣਾ
੩੫ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਲੋਪਹੋਕੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ
ਮੁਰੀਦ ਕਰਨਾ
੩੬ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਵਿਰ ਕਰੀਮਾਤ ਦੇਖਣ
ਵਾਸਤੇ ਕਹਿਣਾ
੩੭ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਪਾਸ
ਸਦਨਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਰੋਗਨਾਲ
ਚਰਵਾਉਣਾ
੩੮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚਿਨੀ ਭੇਜਨੀ
੩੯ ਭੀਖਮ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸ਼ਰਨੀ ਆਉਣਾ
੪੦ ਘੋਘੇ ਮਸੀਦ ਦਾ ਆਉਣਾ
੪੧ ਜੀ ਦੇ ਵਰ ਨਾਲ ਖੂਹ ਮਿਠਾ
੪੨ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਨੂੰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੀ ਦਾ
ਤਰਨਾ
੪੩ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ

ਗਿਨਤੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਭਾ
 ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਵਲ ਚਿਨੀ ਲਿਖਨੀ ੬੫
 ੩੮ ਅਨੰਦ ਪੁਰੋ ਚਿਨੀ ਆਉਣੀ ੬੬
 ੩੯ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨੀ ੬੮
 ੪੦ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁਪਨਾ ਸਿੰ ੬੯
 ੪੧ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ੭੧
 ੪੨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦਰਸੀਸ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ੭੨
 ੪੩ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਗੁਰੂ ੭੩
 ੪੪ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਰਸਮ ੭੪
 ੪੫ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਰਚਨਾ ੭੫
 ੪੬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ੭੬
 ੪੭ ਚੋਰ ਨੂੰ ਪਕੜਨਾ ੭੭
 ੪੮ ਭਾਈ ਰੁਲਾਬਰਾਇ ਨੂੰ ਵਰਤੋ ਸਰਾਵ ੭੮
 ੪੯ ਰਿਛ ਦਾ ਉਧਾਰ ੭੯
 ੫੦ ਸਵਾ ਦੇ ਲਖ ਦੀ ਕਨਾਤ ੮੦
 ੫੧ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਦੁਸਰਾ ਵਿਆਹ ੮੧
 ੫੨ ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜਾ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ੮੨
 ੫੩ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਨਗਰ ੮੩
 ੫੪ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਨਗਰ ੮੪
 ੫੫ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਨਗਰ ੮੫
 ੫੬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਨਗਰ ੮੬
 ੫੭ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਨਗਰ ੮੭
 ੫੮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਨਗਰ ੮੮
 ੫੯ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਨਗਰ ੮੯
 ੬੦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਨਗਰ ੯੦

ਗਿਨਤੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਭਾ
 ਰਚਨਾ ੧੪੧
 ੬੧ ਮਿਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੇ ਰਾਜਾ ਵਰਤੋ ਸ਼ਾਹ ੧੪੨
 ੬੨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ੇਰੀ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ੧੪੩
 ੬੩ ਜਨਮ ਦਸਨਾ ੧੪੪
 ੬੪ ਬੁਧਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਮੁਰੀਦ ਨੌਕਰ ੧੪੫
 ੬੫ ਰਖਾਉਣੇ ੧੪੬
 ੬੬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਿਲਣਾ ੧੪੭
 ੬੭ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਣੀ ਰਚਨੀ ੧੪੮
 ੬੮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਤੀਰਥ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ੧੪੯
 ੬੯ ਹਟਾਉਣੀ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ੧੫੦
 ੭੦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ੧੫੧
 ੭੧ ਮਸੀਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜਾ ਦੇਣੀ ੧੫੨
 ੭੨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੀਵਾਨ ਨੂੰ ਚੰਦ ਨੂੰ ੧੫੩
 ੭੩ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਭੇਜਣਾ ਰਾਜੇ ਭੀਮਚੰਦ ੧੫੪
 ੭੪ ਦੀ ਸੰਥ ੧੫੫
 ੭੫ ਰਾਜਾ ਵਰਤੋ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬੀਬੀ ਦਾ ਸਭ ੧੫੬
 ੭੬ ਵਿਆਹ ੧੫੭
 ੭੭ ਜੈਗੰਦਾ ਮੁਖ ੧੫੮
 ੭੮ ਪਾਪਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗੜ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ੧੫੯
 ੭੯ ਪਾਪਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗੜ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ੧੬੦
 ੮੦ ਬੁਧਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਜਥੇ ਲੁਈ ੧੬੧
 ੮੧ ਤਿਆਗੀ ੧੬੨
 ੮੨ ਉਦਾਸੀਆਂ ਨੇ ਨਠ ਨੂੰ ਜੀਵਾ ੧੬੩
 ੮੩ ਮਹੰਤ ਦਾ ਜਥਾ ੧੬੪
 ੮੪ ਬੁਧਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਿਕ ੧੬੫
 ੮੫ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣਾ ੧੬੬
 ੮੬ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪਾਪਾਂ ਪਠਾਣ ਦੀ ਮੌਤ ੧੬੭
 ੮੭ ਮਹੰਤ ਕਿਰਪਾਲ ਦਾ ਰੰਗ ੧੬੮
 ੮੮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲਕੜੀ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ੧੬੯
 ੮੯ ਚਲਾਉਣੀ ੧੭੦
 ੯੦ ਬੁਧਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੁਤ੍ਰ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ੧੭੧
 ੯੧ ਹੋਣਾ ੧੭੨
 ੯੨ ਹੋਣਾ ੧੭੩
 ੯੩ ਹੋਣਾ ੧੭੪
 ੯੪ ਭਾਈ ਜੀਤ ਮਲ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ੧੭੫

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਦਿਲੀ ਵਿਚ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ
ਪਾਸ ਪਹੁੰਚਣਾ

ਸਫਾ ੩੮

ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਿੰਘ ਬੰਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵਖਰੇ ਹੋ ਗਏ ਕਈ ਸਿੰਘ ਜਲਦੀ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਸਭ ਕਾਰ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸ਼ਾਕ ਸੁਣਾਈ। ਕਿ ਸਭੋਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬੰਦੇ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਵਿਆਹ ਭੀ ਕਰਵਾ ਲਏ ਹਨ ਤੇ ਗੱਦੀ ਲਾਕੇ ਗੁਰੂ ਭੀ ਬੈਠ ਬੈਠਾ ਹੈ ਆਪਣਾ ਫਿਰਕਾ ਭੀ ਚਲਾ ਲਿਆ ਹੈ ਖਾਲਸੇ ਨਾਲ ਵਿਗੜ ਗਈ ਹੈ ਹੁਣ ਸੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗੱਦੀ ਲਾਕੇ ਬੈਠਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ 'ਖਾਲਸਾ ਜੀ ! ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਡਰੋ ਅਸੀਂ ਜੇਹੜੇ ਕੰਮ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਕਰਵਾਉਣੇ ਸਨ ਸੋ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਉਹ ਆਪੇ ਹੀ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਰਾਜ ਤੇਜ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਵਧੇਗਾ। ਇਥਰ ਬੰਦੇ ਪਾਸੋਂ ਜਿਤਨੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ ਸਭ ਉਡ ਗਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਤੀਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭੀ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਖਿਚ ਲਈ।

ਬਹਾਦਰਸ਼ਾਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪਛਤਾਉਣਾ ਤੇ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਆਉਣਾ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਤੇ ਇਸ ਜਦ ਸਿਰਿ ਦੇਸ ਦਾ ਹਾਲ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚਾ ਤਾਂ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗਿਸ਼ੋਰੋਕੇ ਠੀਕ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਇਕ ਸਿਖ ਭੁੱਜਕੇ ਸੱਬ ਬੰਦੇ ਲੈ ਲਵਾਂਗਾ ਸੋ ਬੜਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸਿਖ ਉਹਨੀ ਭਿਜਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮਲਕ ਹੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਮੈਂ ਜਿੰਨਾ ਲਸਕਰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਉਸ ਲਸਕਰ ਅਗੇ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਹਰ ਸਕਦੀ ਸੋ ਲਸਕਰ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਪੈਹਰੇ ਵਿਚ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਸੁਬਾ ਸਰਹੰਦ ਨੂੰ ਤੇ ਸੁਬਾ ਲਾਹੌਰ ਆਦਿਕ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਮਿਟੀ ਵਿਚ ਰਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੁਰਾ ਹਾਲ

(੮੨੭)

ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤਦ ਉਸਨੇ ਮੰਤ੍ਰੀ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ
ਹੁਣ ਕੀਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਮੰਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾ ਆਉਂਦੀ।
ਪਾਸੋਂ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ਹੋ
ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੁਖ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਫੜਕੋ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਦੇ ਅਵਲ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੜੇ ਦਇਆਵਾਨ
ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਆਖਿਆ ਕਰਕੇ ਸਭ ਛੱਡ ਦੇਣੇ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਭਨਾ
ਦੇਸ਼ ਬਰਬਾਦ ਤਾਂ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਬਾਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਕਹੀ ਤੋ ਯਕੀਨ
ਨਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਟਾਲਾ ਮਾਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਇਕ
ਸਿੰਘ ਪਾਸੋਂ ਦੇਖ ਮੁਲਕ ਬਰਬਾਦ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਭੀ
ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਬਚਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਚਲਕੇ ਆਵੀ
ਮੰਗੋ ਤੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਾ ਭੇਜਣਗੇ। ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਨੇ ਸੋਚਿਆ
ਕਿ ਠੀਕ ਹੈ। ਏਹ ਮੇਰਾ ਹੀ ਕੁਸੂਰ ਹੈ। ਸੋ ਹੁਣ ਨੰਦ ਲਾਲ
ਜੀ ਨੂੰ ਨਲਿ ਲੈਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ
ਵੇਲੇ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਨੇ ਤਿਆਰੀ ਕਰਾਕੇ ਕੂਚ ਕੀਤਾ ਉਥੇ
ਪਹੁੰਚਕੇ ਆਪਣੇ ਮੁਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਭੇਜੇ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ
ਜੀ ਆਪਣੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਇਆ ਹੈ। ਆਪ ਦਾ
ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵਨ, ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮੁਸਾਹਿਬ ਦੀ
ਏਹ ਗਲ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ
ਕੀਹ ਕੰਮ ਹੈ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਪਣੇ ਸੁਖ ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਉਤਰਿਆ
ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮੇਲ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਉਹ ਜੁਥਾਨ ਦਾ
ਝੂਠਾ ਹੈ। ਮੁਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਾਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਪਾਤਸ਼ਾਹ
ਨੇ ਫਰਸ਼ ਸਿਖਾਕੇ ਭੇਜੇ ਤਦ ਉਹ ਦੋਬਾਰਾ ਆਣਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਲਾਮ
ਕਰਨ ਲਗੇ ਤੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅਰਜ਼
ਸੁਣੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਆਪ ਮੇਰੇ ਬਾਨੀ ਕਰੋ ਤਾਂ ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ

(੮੧੮)

ਜੀ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਭੇਜੋ ਮੈਨੂੰ ਓਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਵਾਰਤਾਂ
ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ ਤਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
ਓਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਤਦ ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ
ਜੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚੇ ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਬਹਾਦਰ
ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਦਰ ਮਾਨ ਨਾਲ ਇਕ ਪਾਸੇ
ਬੈਠਾਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰੋ ਭਾਈ
ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ 'ਹੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ਜਿਸ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਭੁਲ ਬਖਸ਼ਵਾ ਲਵੋ, ਸੁਖ ਵਰਤੇਗੀ
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੰਦੇ ਨੇ ਤੇਰੀ ਸਾਰੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਘਟੇ ਵਿਚ ਰੁਲਾ ਦੇਣੀ
ਹੈ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਦਾ ਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹਨ ਓਹ ਝਟ ਪਟ ਬੇਨਤੀ
ਕਰਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਤਦ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਭਾਈ ਦਇਆ
ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੰਤ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਲਸਕਰ ਸਮੇਤ
ਨਦੇੜ ਨੂੰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਗੁਦਾਵਰੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਡੇਰਾ ਕੀਤਾ।

ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਨ।

ਸਵੇਰ ਸਾਰ ਹੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਨੂੰ ਸਦਿਆ ਤੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਲਾਕਾਤ
ਹੋਵੇ, ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਾਂ। ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ
ਜੀ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਵਕਤ ਗੁਦਾਵਰੀ ਦੇ
ਘਾਟ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਸੋ ਉਥੇ ਕੁਝ ਕੁ ਰਿਤ
ਬੈਠਦੇ ਭੀ ਹਨ, ਹੁਣ ਉਥੇ ਚਲੋ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਹਥ ਜੋੜਕੇ ਚੁਪ ਚੁਪ
ਰਹਿਣਾ। ਤਦ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਕੁਝ ਮੰਤ੍ਰੀ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਭਾਈ
ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਉਥੇ ਆਇਆ ਜਦ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ
ਬੈਠੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਉਤਰ ਬੈਠੇ, ਤੇ ਜੁਤੀਆਂ ਉਥੇ ਹੀ

(੮੧੬)

ਲਾਹ ਦਿਤੀਆਂ, ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਚਲਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਆਏ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੰਗੇ ਸਯਦਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਜੇਹੜਾ ਹੀਰਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀਬ ਨੇ ਜਾਧ ਜੰਗ ਕਰਕੇ ਬੜੇ ਜਤਨ ਨਾਲ ਤਾਨੇ ਸ਼ਾਹ ਪਾਸੋਂ ਖੋਹਿਆ ਸੀ, ਜਿਸੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਜਵਾਹਰੀਏ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਭੀ ਬੋੜੀ ਹੈ ਦਸੀ ਸੀ, ਉਹ ਹੀਰਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੰਗੇ ਬਹਾਦਰਸ਼ਾਹ ਨੇ ਰਖਦਿਤਾ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਉਦਾਰਤਾ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਹ ਹੀਰਾ ਚੁਕਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਗੁਦਾਵਰੀ ਦੇ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ, ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਰੰਗ ਪੀਲਾ ਹੋਗਿਆ, ਤੇ ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਹੋਕੇ ਉੱਭੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਗ ਪਿਆ, ਮਗਰ ਹੀਰੇ ਦੀ ਗਲ ਨੂੰ ਦਬਾਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਗਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੇਰੀ ਭੁਲ ਨੂੰ ਖਿਮਾ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਆਪਦਾ ਗੁਲਾਮ ਹਾਂ, ਵਡੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਛੋਟਿਆਂ ਦੇ ਗਨਾਹ ਬਖਸ਼ਦੇ ਆਏ ਹਨ, ਮੈਂ ਨਵੀਂ ਨਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਡਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਗੜ ਜਾਣਗੇ, ਸੋ ਆਪ ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਭੁਲ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦਿਓ, ਮੈਂ ਆਪਦਾ ਸਾਲ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਸੋ ਹੁਣ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬਦਲੇ ਲੈ ਲੀਤੇ ਹਨ, ਹੁਣ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਵਰਜ ਭੇਜੋ ਜੋ ਤਬਾਹੀ ਨਾ ਕਰੇ। ਤਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ ਕਿ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਅਸੀਂ ਤੇਰਾ ਮਨ ਦੇਖਦੇ ਸਾਂ, ਕਿ ਸੁਖਨ ਦਾ ਸਰਾ ਹੈ ਕਿ ਝੂਠਾ? ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਸੁਖਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਖਾਤਰ ਉਦਮ ਭੀ ਕਰਨ ਲਗਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਤੇਰੇ ਸਰੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਸਮਝਕੇ ਰੋਕ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਕਿ ਜਾਣ ਦਿਓ, ਹੋਰ ਅਸਾਂ ਬਦਲਾ ਕੀਹ ਲੈਣਾ ਸੀ? ਬਦਲਾ ਤਾਂ ਆਪ ਖੁਦਾ ਹੀ ਸਭ ਪਾਸੋਂ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਜੋ ਕਰਮ ਪੁਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਉਸ ਕਰਮ ਦਾ ਫਲ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਭੋਗ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਨਰ-

ਭਾਵ ਨਦੀ ਪਾਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਭਾਈ
 ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਲਾਹ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਤਾ ਸੀ, ਜੋ
 ਉਹਨਾਂ ਪਠਾਣਾਂ ਨੂੰ ਤੂੰ ਪਕੜਕੇ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਲਿਆਇਆ ਹੈ, ਕਿ
 ਜਿਸਤਰਾਂ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਜਾ ਦਿਓ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ
 ਨੂੰ ਸਜਾ ਦਿਤੀ ਸੀ? ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ
 ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਆਪਣਾ ਕੀਤਾ ਆਪੇ ਪਾਉਣਗੇ, ਸੋ ਏਸੇ-
 ਤਰਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਮਗਰ ਜਦ ਤੂੰ
 ਸੁਖਨ ਤੇ ਝੂਠਾ ਹੋਇਓ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਸਿਖ ਭੇਜਿਆ, ਸੁ
 ਤੇਰੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਤਾਕਤ ਉਸਨੂੰ ਚੱਕ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਹੁਣਾ ਏਹ
 ਰਾਜ ਤੇਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਹੀ ਰਹੇਗਾ, ਬਾਕੀ ਹੁਣ ਅਗੇ ਮਗ-
 ਲੀਆਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਤਦ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਨੇ ਹੱਥ
 ਜੜਕੇ ਆਖਿਆ ਹੁਣਾ ਜੀ! ਹੁਣ ਇਸ ਗ਼ਦਰ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿਓ
 ਮੇਰੇ ਮਗਰੋਂ ਜੇ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋ ਕਰਨਾ। ਅਜ ਏਹ ਗ਼ਲ ਹੋ ਗਈ
 ਸੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਲ ਕਈ ਸਿੰਘ ਘੋੜੇ-ਦੁੜਾਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ
 ਆ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਸਭ ਨੇ ਮੁਥਾ ਦੇਕਿਆ ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
 ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਪੁਛੀ ਤੇ ਆਖਿਆ ਖਾਲਸਾ ਜੀ! ਸੁਣਾਓ ਕੀ ਹਾਲ
 ਲਿਆਏ ਹੋ? ਸਿੰਘ ਬੋਲੇ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬੜਾ
 ਹੰਕਾਰ ਹੋਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਰੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਉਲਘਾ
 ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ, ਦੇਸ਼ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਆਪਣੇ ਪਤਾਪ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਫੜ
 ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਮਗਰ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਬਣਕੇ ਪੁਜਾਇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ
 ਹੈ, ਸੁ ਖਾਲਸਾ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਗੜਕੇ ਵਖਰਾ ਹੋਗਿਆ ਹੈ। ਜਦ
 ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਸੁਣਾਇਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ
 ਲੇ ਬਈ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਤੇਰਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਹੋਗਿਆ ਹੈ ਹੁਣ ਬੰਦੇ ਦੀ
 ਸਾਰੀ ਸਤਿਆ ਖਿਚੀ ਗਈ ਹੈ, ਹੁਣ ਉਹ ਆਪੇ ਹੀ ਨਾਸ ਹੋ

ਜੀਵੇਗਾ ਕਿਉਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਤੇ ਹੀ ਕਰ ਦਾ ਵੈਰ ਹੈ । ਮਿ-
 ਥੋਂ ਭਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਆਇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਖਾਲਸਾ
 ਜੀ ! ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ, ਅਸਾਂ ਜੋ ਜੋ ਕੰਮ ਉਸ ਪਾਸੋਂ
 ਕਰਵਾਉਣੇ ਸਨ, ਉਹ ਕਰਵਾ ਲਏ ਹਨ, ਸੋ ਜਿਕਰ ਉਹ ਗੁਰੂ
 ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਵਿਸੇ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਤਿਜ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ
 ਵਧਦਾ । ਸਾਧੋ, ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਉਸੀ ਪਾਸੋਂ ਬੋਝੀ ਜਿਨੀ ਤਾਕਤ ਭੀ ਜਰੀ
 ਨਿਹੀਂ ਗਈ ਸੋ ਆਪੇ ਉਡ ਜਾਵੇਗਾ, ਹੁਣ ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਬਹਾ-
 ਦਰ ਸਾਹਨਾਲ ਹੀ ਹੈ ਮੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਾਜ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਹਥ
 ਆਵੇਗਾ । ਏਹ ਬਚਨ ਸੁਣਕੇ ਬਿਹੁਦਰ ਸਾਹਨੇ ਫੇਰ ਮਲਿਕ
 ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਨ ਲਗਾ । ਇਸ
 ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਜਿਥੇ ਜਿਹਾ
 ਹੋਵੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਤਕ ਦਸਕੇ ਹੀ ਕਾਰ ਤੋੜਨਾ ।
 ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨ ਨੂੰ ਆਇਆ
 ਉਸ ਨੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਗੇ ਇਕ ਬਹੁਮੁਲਾ ਨਗੀਨਾ
 ਰਖਕੇ ਮਥਾ ਟੇਕਿਆ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨਗੀਨੇ ਨੂੰ ਚੁਕਕੇ
 ਗੁਦਾਵਰੀ ਵਿਚ ਸੁਟ ਦਿਤਾ । ਉਹ ਸਿੰਘ ਚੁੱਪ ਦਾ ਚੁੱਪ ਕਰ
 ਗਿਆ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਸਿੰਘਾ ਤੂੰ ਇਸਤਰਾਂ ਕਿਉਂ ਹੈਰਾਨ
 ਹੋਇਆ ਹੈ ? ਤਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਥ ਜੋੜਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਚੇ
 ਪ੍ਰਾਤਸ਼ਾਹ ਮੇਰੇ ਬੜਾ ਕੀਮਤੀ ਨਗੀਨਾ ਆਪ ਵਾਸਤੇ ਲਿਆਇਆ
 ਸੀ ਆਪਨੇ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ
 ਧਿਹਲਾ ਦਸਣਾ ਸੀ ਕਿ ਏਹ ਕੀਮਤੀ ਨਗੀਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਨਾ
 ਜੀ ਸੁਣ, ਹੁਣ ਹੁਣ ਡਿਗਾ ਤਾਂ ਨੜੇ ਹੀ ਹੈਤੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬਹਾ-
 ਦਰ ਸਾਹ ਦਾ ਭੀ ਚੀਰਾ ਇਥੇ ਹੀ ਖਿਆ ਹੈ, ਸੋ ਤੂੰ ਹਿੰਮਤ
 ਕਰਕੇ ਭਾਲ ਕਰ ਲੈ ਜੇ ਲਭ ਪੈਣ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ । ਤਦ ਉਹ

ਸਿੰਘ ਕਪੜੇ ਲਾਹਕੇ ਗੁਦਾਵਰੀ ਵਿਚ ਵੜਿਆ ਤੇ ਟੁਬੀ ਮਾਰਕੇ
ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਕੰਕਰੇਤ ਕਠੀ ਕਰੀ ਲਿਆਇਆ, ਜਦ ਪਾਣੀ ਤੋਂ
ਬਾਹਰ ਸਿਰ ਕਢਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਸੈਂਕੜੇ ਨਗੀਨੇ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ
ਤਾਨੇ ਸ਼ਾਹ ਵਰਗੇ ਹੀਰੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ ਆਪਣਾ
ਨਗੀਨਾ ਪਛਾਣਕੇ ਚੁਕ ਲਿਆ, ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਵਿਚੇ ਹੀ ਸੁਟ
ਦੇਹ। ਤਦ ਉਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਵਿਚ ਸੁਟ ਦਿਤੇ, ਤੇ ਆਖਿਆ
ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮੈਂ ਅਣਜਾਣ ਨੇ ਆਪ ਦੀ ਮਹਿਮਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਜਾਣਿਆ, ਆਪ ਬਖਸ਼ ਲਓ। ਏਹ ਕੋਤਕ ਦੇਖਕੇ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ
ਭੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਤੂੰ ਏਹ ਨਾ
ਸਮਝੀਂ ਮੇਰਾ ਹੀਰਾ ਐਵੇਂ ਗਵਾ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਏਹ ਗੁਦਾਵਰੀ ਸਾਂਡਾ
ਖਜਾਨਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਆਪਣੇ ਖਜਾਨੇ ਵਿਚ ਰਖਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ
ਹਾਂ ਉਹ ਇਥੇ ਰਖਦੇ ਹਾਂ। ਤਦ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਹਥ ਜੋੜਕੇ
ਆਖਿਆ ਜੀ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਜਾਣੋ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਉਸ
ਘਾਟ ਦਾ ਨਾਮ ਨਗੀਨਾ ਘਾਟ ਪਿਆ।

ਬੰਦੇ ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਹਾਰ ਜਾਣਾ ਚਿੰਤਾ ਭਰ
ਨਾਭਰਿ ਹੋਈ ਅਥਾਹਤੀ ਤੇ ਪਾਸੀ ਚਿਠ ਲਿਖਿ ਜਿ ਚਾਹ। ਸਾਧੀ
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਖੁਸ਼ ਹੋਕੇ ਡੇਰੇ ਆਇਆ ਤੇ ਸਭਨੀ ਪਾਸੀ
ਪਰਵਾਨੇ ਲਿਖ ਭੇਜੇ ਕਿ ਖਾਲਸੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰਕੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ
ਪਕੜ ਲਓ, ਹੁਣ ਬੰਦੇ ਦਾ ਤੇਜ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਖਿਚ ਲਿਆ ਹੈ।
ਜਦ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਪਰਵਾਨੇ ਸੁਭਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਫੌਜਾਂ ਲੈ ਲੈਕੇ
ਬੰਦੇ ਉਪਰ ਪਏ ਕਈ ਸਿਖ ਬੰਦੇ ਦੇ ਹਾਰਦੇ ਹੋਏ ਪਹਾੜੀ ਵਿਚ
ਵੜੇ, ਤੇ ਕਈ ਲੋਹਗੜੀ ਕਿਲੇ ਵਿਚ ਜਾ ਪਸੇ, ਤੁਰਕਾਂ ਨੇ ਘੇਰਾ
ਘਾ ਲੀਤਾ ਤੇ ਜੁਧ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਇਕ ਪਠਾਣ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਆਉਣਾ ਤੇ
ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਵਿਖਤ ਦਸਣੀ

ਏਧਰ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਕਈ ਵੇਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਸ਼ਕਾਰ
ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਸਸਤ੍ਰ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਜੌਹਰ ਦੇਖਦਾ। ਸੰਗਤਾਂ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਪਾਸ ਆਣ ਆਣ ਕੇ ਭੇਟਾ ਧਰਦੀਆਂ, ਅਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਤ-
ਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ। ਦੋ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਸਜਦਾ
ਤੇ ਸਬਦ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਉਚਾਰ ਹੁੰਦਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ
ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਪਠਾਣ ਨੇ ਆਣਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦਸਤਾ-
ਵੇਜ਼ ਕਢਕੇ ਦਿਖਾਈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਪਨੇ ਮੇਰੇ
ਪਾਸ ਘੜੇ ਖਰੀਦੇ ਸਨ, ਤੇ ਏਹ ਕਾਗਜ਼ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਸੀ, ਸੋ
ਫੇਰ ਆਪ ਨਾਲ ਜੁਧ ਜੰਗ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ, ਤੇ ਮੇਰਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ,
ਸੋ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਹੋਗਿਆ ਹੈ, ਸਬਬ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਧਰ
ਆਇਆ ਹਾਂ, ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ,
ਸੋ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਰੁਪਯਾ ਬਖਸ਼ੋ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਲੇ ਠੀਕ ਹੈ, ਤੂੰ ਸਾਥ
ਗਿਆਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਯਾ ਲੈਣਾ ਹੈ ਤੂੰ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪ ਹੀ
ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਹੁਣ ਤੂੰ ਧੀਰਜ ਰਖ ਤੇ ਏਹ ਕਾਗਜ਼ ਸਾਡੇ
ਛੱਡ ਅਜ ਤੇ ਤੀਹ ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਸਾਡੇ ਸਿਖਾ ਦਾ ਰਾਜ* ਹੋਵੇਗਾ,
ਫੇਰ ਓਹਨਾ ਦਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਇਕ ਸਾਡਾ ਪਰਤਾਪੀ ਸਿਖ
ਬਣੇਗਾ, ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਜਾਕੇ ਲੈ ਲੈਣ ਓਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡਾ ਕਾਗਜ਼
ਦੇਖਕੇ ਅਠ ਗੁਣਾ ਰੁਪਯਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਤੇ ਇਸ ਕਾਗਜ਼ ਨੂੰ
ਦੇਖਕੇ ਸਾਡੇ ਸਿੰਘ ਮੰਨਤਾਂ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਸਦਾ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੇਟਾ

*ਜਦੋਂ ਸਿੰਘਾਂ ਜਾ ਰਾਜ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਾਸੋਂ ਓਹੋ ਪਠਾਣ
ਬੁਝਾ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ਕਾਗਜ਼ ਲੈਕੇ ਲਾਹੌਰ ਆਇਆ ਸੀ ਤਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਗਜ਼ ਨੂੰ ਸਿਰ
ਤੇ ਰਖਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਠ ਗੁਣਾ ਰੁਪਿਆ ਦਿਤਾ ਤੇ ਕੁਝਕੁ ਪਿੱਛੇ ਜਗੀਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

(੬੨੪:)

ਦੇਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਤੇਰੀ ਉਲਾਟ ਇਸ ਕਾਗਜ਼ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਾਰ ਕਰੀਦੀ
ਰਹੇਗੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝਕ ਧਨ ਦੇਕੇ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ
ਤਦ ਉਹ ਪਠਾਣ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੋਕੇ ਮੜ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚੋਂ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਨੂੰ

ਪੁਸ਼ਾਦ ਛਕਣਾ

ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਤਰ ਲੰਗਰ ਚਲਾਇਆ, ਜਦ
ਲੰਗਰ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਧਾਂ ਫਕੀਰਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਰੋਲਾ
ਮਚਿਆ, ਪਾਸ ਹੀ ਪਰੇ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਡੇਰਾ ਸੀ ਉਸ ਨੇ
ਰੋਲਾ ਸਣਕੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਜਾਕੇ ਪਤਾ ਕਰ
ਜੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਡੇਰੇ ਪਾਸ ਰੋਲਾ ਕਿਹਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਉਸ
ਆਦਮੀ ਨੇ ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਲੰਗਰ
ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਲੰਗਰ
ਦਾ ਖਰਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ ਤੇ ਆਮਦਨ ਘੱਟ ਹੋਣੀ ਹੈ ਜਿਸ
ਕਰਕੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਰੋਲਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ
ਕੁਝਕ ਰਸਦ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਭੇਜੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਰਸਦ ਦਾ
ਹੀ ਕੜਾਹ ਪੁਸ਼ਾਦ ਕਰਵਾਕੇ ਵਰਤਵਾਂ ਦਿਤਾ। ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ
ਫੇਰ ਰੋਲਾ ਸਣਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕੁਝ ਰਾਪਿਆ ਭੇਜਿਆ ਪਰ
ਸੀ ਨੇ ਉਹ ਭੀ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਤੀਸਰੇ ਦਿਨ ਉਸ ਤੋਂ ਦੋਲਾ
ਰੋਲਾ ਮਾਰਿਆ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਭਾਈ ਦਾਇਆ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚਿਆ
ਕਿ ਮੈਂ ਇਤਨਾ ਧਨ ਭੀ ਭੇਜਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਫੇਰ ਭੀ ਇਤਨਾ
ਰੋਲਾ ਕਿਉਂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਭਾਈ ਦਾਇਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਲੇ ਕਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹ
ਸਲਾਮਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਧਨ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਆਪ ਨੇ
ਉਸ ਦਿਨ ਗੁਦਾਵਰੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਹੋਏ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਹੀਰੇ ਤੇ

ਭਾਈ ਵੀਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ (੧੫੬੧) ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਿਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
 ਨਗੀਨੇ ਆਦਿਕ ਦੇਖੇ ਸਨ, ਸੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਸਾਰੀ
 ਜ਼ਮੀਨ ਹੀ ਜੁਵਾਹਰਾਤ ਦੀ ਕਰ ਦੇਣ ਏਹ ਉਂਜ ਹੀ ਲੰਗਰ ਦੇ
 ਵੇਲੇ ਰੋਲਾ ਪਿਆ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼
 ਹੋਇਆ ਤੇ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਰਸਦ ਲੰਗਰ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜਦਾ ਰਿਹਾ । ਇਕ
 ਦਿਨ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਲੰਗਰ ਵਰਤਦਾ ਦੇਖਣ ਲਈ
 ਆਇਆ ਤੇ ਦੇਖ ਦੇਖ ਕੇ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਤਮਾਸ਼ ਪੰਗਤਾਂ
 ਵਿਚ ਅਮੀਰ ਗਰੀਬ ਇਕੋ ਜੇਹੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤਾਂ ਬਹਾਦਰਸਾਹ
 ਸਲਾਮ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਜਾ ਬੈਠਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ
 ਕਿ ਇਕ ਥਾਲ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦਾ ਲਗਾ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਹਾਦਰ
 ਸਾਹ ਵਾਸਤੇ ਲਿਆਉ ਤਾਂ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਕੁਝ ਝਿਝਕਿਆ,
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਝਿਝਕ ਨਾਂ ਅਜ ਸਾਡੇ ਬੀ ਲੰਗਰ
 ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਛਕ ਕੇ ਦੇਖ ਕਦੀ ਤੂੰ ਅਜਤਕ ਕੋਈ ਖਾਣਾ ਅਜੇਹਾ
 ਖਾਧਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਇਕ ਸਿੰਘ ਥਾਲ ਲਵਾ
 ਕੇ ਲੈ ਆਇਆ ਤੇ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਲਿਆ ਰਖਿਆ
 ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਕੇ ਖਾਣ ਲਗਾ ਜੇਹੜੀ
 ਜੇਹੜੀ ਬੁਰਕੀ ਖਾਵੇ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦਾ ਸੁਆਦ ਆਵੇ
 ਮੂਲ ਕੀਹ ਬਤੀਆਂ ਬੁਰਕੀਆਂ ਵਿਚ ਬਤੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪਕਵਾਨ ਦਾ
 ਸੁਆਦ ਆਇਆ ਅਜੇਹਾ ਕਦੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਖਾਣਾ ਅਜਤਕ ਖਾਧਾ
 ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਪਕਵਾਨ ਇਕੋ ਹੈ ਤੇ ਸੁਆਦ
 ਬੁਰਕੀ ਬੁਰਕੀ ਦਾ ਵਖ ਵਖ ਖਟਾ ਮਿਠਾ ਸਲੂਣਾ ਤੁਰਸ਼ ਆਦਿਕ
 ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਸਿਰਫ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹੀ ਕਲਾ ਹੈ ਬਹਾਦਰ
 ਸਾਹ ਨੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕੇ ਭੋਜਨ ਛਕਿਆ ਅਜੇਹਾ ਸੁਆਦ ਉਸਨੇ
 ਅੱਗੇ ਕਦੀ ਦਿਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਰੋਜ਼ ਹੀ
 ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਥਾਲ ਲਗਵਾਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਡੇਰੇ ਮੰਗਵਾ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ

ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਗਮਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਭੋਜਨ ਦੇ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦਾ
ਸੁਆਦ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਹੁਣ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਉਪਰ ਪੱਕਾ ਨਿਸ਼ਚਾ ਬਝ ਗਿਆ ਅਰ ਖੁਦਾ ਦਾ ਰੂਪ ਪੈਕੰਬਰ
ਸਮਝਣ ਲਗਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ
ਪੰਜ ਥਾਲ ਮੰਗਵਾ ਭੇਜੇ ਤਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਕੋ ਹੀ ਥਾਲ
ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦਾ ਭੋਜ ਦਿਤਾ ਤੇ ਆਖਿਆ ਇਸ ਉਪਰ ਰੁਮਾਲ
ਨਹੀਂ ਲਾਹੁਣਾ ਜਿਸ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਖਾਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਛਿਆ
ਹੋਵੇ ਉਹ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਢਕੇ ਦੇਈ
ਜਾਣ। ਤਦ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਪਾਤਸ਼ਾਹ
ਮੰਗੀ ਜਾਵੇ ਉਹੋ ਉਹੋ ਚੀਜ਼ ਭਾਈ ਜੀ ਕਢਕੇ ਦੇਈ ਜਾਵਨ।
ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਮੰਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਰੱਜ ਗਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਬਹਾਦਰ
ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਹਸਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਥਾਲ ਤੋਂ ਰੁਮਾਲ ਲਾਹ ਦਿਤਾ ਤੇ
ਉਹ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਹੀ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ।
ਸਭ ਦੇਖਕੇ ਅਚੰਭਾ ਹੋਗਏ ਤੇ ਜਾਹਰਾ ਪੀਰ ਆਖਣ ਲਗੇ।
ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵੀ ਜੀ ਨੂੰ ਤੇ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ
ਵਾਪਸ ਭੇਜਣਾ।
ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੱਖਣ ਨੂੰ
ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਭੀ ਮਗਰੋਂ ਮਗਰ ਨਦੇੜ
ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ “ਸਰੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਮੇਰੇ
ਪੁਤ੍ਰ ਨੂੰ ਘਰ ਭੇਜ ਦਿਓ ਤੁਹਾਡੀ ਬੜੀ ਕਿਰਪਾ ਹੋਵੇਗੀ।” ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮਾਤਾ
ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਓ ਸਾਡਾ ਬਚਨ ਨਾ ਮੋੜਨਾ ਤਦ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ
ਹਥ ਜੋੜਕੇ ਬੋਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈਂ ਨਿਯਮ ਕਰੀ ਚੁਕਾ ਹਾਂ ਕਿ
ਤੁਹਾਡੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਛਕਾਂਗਾ।

(੮੨੭)

ਏਹ ਨਿਯਮ ਕਿਸਤਰਾਂ ਨਿਭੇਗਾ ? ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਬਾਹਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਣ ਜਾਇਆ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ। ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਮੰਨਕੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਏ, ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬਦੇਵਾਂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਦਵਾਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਭੀ ਦੋਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਵੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਲੀ ਛੱਡ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਪਾਸ ਜਾਕੇ ਰਹੋ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਆਉਣਗੀਆਂ ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਦੀਆਂ ਮਨਾਂ ਕਾਮਨਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ, ਖੀਸਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਤੇ ਹੱਥ ਤੁਹਾਡਾ। ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਜੀ ਨੇ ਭੀ ਆਖਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੈਂ ਭੀ ਨਿਯਮ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਛਕਣਾ ਹੈ ਸੋ ਨਿਯਮ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ ਅਹਿ ਲਓ ਸਾਡੇ ਪੰਜ ਸਸਤ੍ਰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਬ ਨਾਲ ਰਖਣਾ ਤੇ ਜਦੋਂ ਭੀ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਛਕਣ ਲਗੋਗੇ ਸਾਡਾ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ। ਏਹ ਬਚਨ ਸੁਣਕੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਭੀ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਈ। ਹੁਣ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚਕੇ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤੇ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਰਸਾਵ ਦਾਸ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਸੋ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਭੀ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਕਲਦੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਕੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਓਧਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬਦੇਵਾਂ ਜੀ ਭੀ ਜਦ ਪ੍ਰਸਾਦ ਛਕਣ ਬੈਠਦੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਕੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਏਹ ਨੇਮ ਦੋਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਭਦਾ ਰਿਹਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਤੇ ਸਾਹਿਬਦੇਵਾਂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਦੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁਖ ਦਰਿਦ੍ਰ ਛਾਇਆ ਆਦਿਕ ਸਭ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ।

ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਛੁਟੀ ਲੈਣੀ

ਇਕ ਦਿਨ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਗਿਆ ਮਥਾ ਟੇਕਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਤੇ ਬਹੁਤ ਭੇਟਾ ਅਗੇ ਰੱਖੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਨਮਾਨ ਕਰਕੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ “ਸੁਣਾਓ ਕਿਸਤਰਾਂ ਆਏ ਹੋ ?” ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਹੋਦਰਾਬਾਦ ਤਕ ਜਾਕੇ ਫੇਰ ਦਿਲੀ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਆਪ ਪਾਸੋਂ ਆਗਿਆ ਲੈਣ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪੂਰਬਕ ਉੱਤਰ ਦਿਤਾ ਹੁਣ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ, ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਫੇਰ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ “ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਹੁਣ ਤਾਂ ਆਪਦੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਜਾਕੇ ਸਭ ਆਪ ਦੇ ਦੋਹੀ ਮਾਰ ਦਿਤੇ ਹਨ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਕਰਵਾਓ ਮੈਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਪੰਜਾਬਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਕਿ ਹੁਣ ਬੰਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਨਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਉਲੰਘਣ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਮਥਾ ਟੇਕਕੇ ਡੇਰੇ ਗਿਆ ਤੇ ਹੋਦਰਾਬਾਦ ਨੂੰ ਤੁਰ ਗਿਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਥੇ ਹੀ ਠਹਿਰੇ ਰਹੇ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਠਾਣ ਨੂੰ ਨੌਕਰ-ਰਖਣਾ

ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਕੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸਬਦ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਅਨੰਦ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਆਉ-ਜਾਈ ਲਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਾਂ ਇਤਨੇ ਵਿਖੇ ਇਕ ਪਠਾਣ ਪੁਤਰ ਜੀਵਾਨ ਹੀ ਕੋਈ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਆਇਆ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੇਖ ਕੇ ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਹੋਕੇ ਸਲਾਮਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਬੜੇ ਅਦਬ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਸ

ਸਿੱਦਕੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਸੁਣ ਬਈ ਆ ਪਹੁੰਚਾ ਹੈਂ? ਅਖਿਣ
 ਪਿਓ ਦਾਦੇ ਦਾ ਨਾਮ ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਦਸ? ਅਸੀਂ ਭੀ
 ਉਡੀਕਦੇ ਹੀ ਸਾਂ। ਪਠਾਣ ਨੇ ਹਥ ਜੋੜਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੀਰ
 ਜੀ ਮਿਰੇ ਦਾਦੇ ਦਾ ਨਾਮ ਪੈਧੇ ਖਾਨਾ ਸੀ ਤੇ ਮਿਰੇ ਬਾਪ ਦਾ
 ਨਾਮ ਸੈਦੇ ਖਾਂ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਗੁਲ ਖਾਂ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ
 ਮੀਰ ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ। ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪਾਸ ਵਾਰਾ ਹੈ
 ਅਸੀਂ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਆਏ
 ਹਾਂ। ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਮਾਈ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਭੇਜਿਆ ਹੈ
 ਤੇ ਮਿਰੇ ਦਾਦੇ ਤੇ ਪਿਉ ਦਾ ਸਭ ਹਾਲ ਮਾਈ ਨੇ ਸੁਣਾਇਆ
 ਹੈ ਕਿ ਤੇਰੇ ਵਡੇ ਉਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਨਿਮਕ ਦੇ ਪਲੇ ਹੋਏ ਸਨ।
 ਸੋ ਮੈਂ ਆਪ ਦਾ ਦੀਦਾਰ ਕਰਕੇ ਪਾਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜ ਮੋਹਰਾਂ ਦੇਕੇ ਆਖਿਆ ਹੱਛਾ ਤੂੰ ਰੋਜ਼ ਆਇਆ
 ਕਰੋ। ਗੁਲ ਖਾਂ ਬੜਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਆਪਣੀ
 ਮਾਂ ਖਾਸ ਗਿਆ ਜਾਕੇ ਪੰਜ ਮੋਹਰਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਤੇ ਆਖਿਆ ਪੀਰ
 ਜੀ ਨਾ ਰੋਜ਼ ਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਮਾਈ ਬੜੀ
 ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਈ। ਏਧਰ ਸਿੰਘ ਦੇਖਕੇ ਬੜੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ
 ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਉਂਦੇ ਨੂੰ ਪੰਜ ਮੋਹਰਾਂ ਦੇ ਦਿਤੀਆਂ
 ਹਨ ਤੇ ਨਾਲੇ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਜ਼ ਆਇਆ ਕਰ, ਪਹਿਲਾਂ
 ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆ ਪਹੁੰਚਾ ਹੈਂ। ਅਸੀਂ ਉਡੀਕ ਹੀ ਰਹੇ ਸਾਂ।
 ਇਸ ਭੇਤ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਫੇਰ ਉਹ ਪਠਾਣ
 ਖੁਤ ਆਇਆ ਤੇ ਅਦਬ ਨਾਲ ਝੁਕਕੇ ਸਲਾਮ ਕੀਤੀ ਤੇ ਗੁਰੂ
 ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਦਰ ਨਾਲ ਪਾਸ ਬਠਾਇਆ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
 ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਵਿਚ ਚੌਪੜਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਰ ਦਿਤੀ। ਉਹ
 ਪਠਾਣ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਪੀਰ ਜੀ ਮੈਂ ਚੌਪੜਬਾਜ਼ੀ ਬਹੁਤ ਹੀ

ਅੱਛੀ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਪੱਕੀ ਜਾਚ ਆਈ ਹੈ
 ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹਾਰ ਖਾਧੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇਕੇ
 ਚੌਪੜ ਮੰਗਵਾਈ। ਤੇ ਪਠਾਣ ਨਾਲ ਦੋ ਤਿੰਨ ਬਾਜੀਆਂ ਖੇਡੀਆਂ।
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਹੀ ਜਿੱਤਦੇ ਰਹੇ। ਪਠਾਣ ਕੁਝ ਉਦਾਸ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ।
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ ਬਈ ਉਦਾਸ ਨਾ ਹੋ ਏਹ ਖੇਲ ਹੈ ਮਗਰ ਅਸੀਂ
 ਸਮਝ ਗਏ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣਾ ਹੈਂ। ਹੱਛਾ!
 ਤੁਸੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਨੌਕਰੀ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹੋ? ਪਠਾਣ ਪੁੱਤ੍ਰ
 ਬੋਲਿਆ ਪੀਰ ਜੀ! ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਮੇਰੀ ਆਂ ਨੇ
 ਦਸਿਆ ਹੈ ਸੋ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦਾਦੇ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਦਾਦੇ ਪੀਰ ਜੀ ਨੇ
 ਪਾਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਸਦਾ ਹੀ ਕੋਲ ਰਖਦੇ ਸਨ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ
 ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਦਾਦੇ ਦਾ ਪੀਰ ਜੀ ਨਾਲ ਵਿਗਾੜ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ
 ਉਹ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਜਾ ਮਿਲਿਆ ਫੇਰ ਉਹ ਲੜਾਈ ਵਿਚ
 ਤੁਹਾਡੇ ਦਾਦੇ ਪੀਰ ਜੀ ਦੇ ਹਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਮੇਰਾ
 ਬਾਪ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਪਾਸ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਉਹ ਭੀ ਲੜਾਈ
 ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਹਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਫੇਰ ਮੈਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਪਾਸ
 ਨੌਕਰ ਹੋਇਆ। ਏਹ ਬਾਕੀ ਗਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਛੱਡਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
 ਪਠਾਣ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨੂੰ ਪੰਜ ਮੋਹਰਾਂ ਦੇਕੇ ਆਖਿਆ ਹੁਛਾ ਹੁਲਾ ਜੀ
 ਕਲ ਫੇਰ ਆਵੀਂ? ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਆਪੋ ਵਿਚ ਗਲਾ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਗਤੀ ਦਾ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਦੇਖੋ ਜਿਸਦੇ
 ਪਿਓ ਦਾਦੇ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸ ਵੇਰੀ ਪਠਾਣ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨੂੰ
 ਆਦਰ ਨਾਲ ਬਠਾਲਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਚੌਪਟ ਖੇਡਦੇ ਹਨ ਤੇ
 ਨਾਲੇ ਪੰਜ ਮੋਹਰਾਂ ਰੋਜ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਏਹ ਵਿਚਰਿ ਕਰਦਿਆਂ
 ਨੇ ਅੰਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਣਕੇ ਪੁਛਿਆ ਮਹਾਰਾਜਾ! ਤੁਸੀਂ
 ਕੀਹ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਇਸੇ ਦੁਸ਼ਮਣ

ਪਿਠਾਣ ਪੁਤ੍ਰ ਨਾਲ ਇਤਨਾ ਸਨੇਹ ਵਧਾ ਲਿਆ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਨੇ ਹੱਸਕੇ ਆਖਿਆ 'ਖਾਲਸਾ ਜੀ! ਸਾਡਾ ਇਸ ਨਾਲ ਵਡਾ ਭਾਰੀ
 ਕੰਮ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਸੋ ਆਧੇ ਤੁਹਾਨੂੰ
 ਉਸ ਕੰਮ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਵੇਗਾ।' ਸਿੰਘ ਸੁਣਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ
 ਗਏ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਫੇਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ 'ਸੱਚੇ
 ਪੁਤ੍ਰ ਸਾਹ ਆਪ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਜਾਨਦੇ ਹੋ ਤੁਹਾਥੋਂ ਕੋਈ
 ਗਲ ਗੁਝੀ ਨਹੀਂ ਨੀਤੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਆਉ
 ਓ ਛਿਲਾਓ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੋਕੇ ਜਾ ਕਰੋ ਮਿਤ੍ਰਾਈ ਦੀ ਬੰਤਰ। ਨੀਤੀ
 ਛਾਤਲ ਚੁੱਪ ਪਤਿਸੇ ਵਿਸਾਹ ਨਾਂ ਕੀਜੀਏ ਅੰਤ ਕਰੂੰ ਵੇਹ ਘਾਤ।' ਸੱਚੇ ਪੁਤ੍ਰ
 ਸੱਚੇ ਦੋਖਾਂ ਇਸ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
 ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪਿਓ ਸੈਂਦੇ ਖਾਨੂ ਤੁਸਾਂ ਮਾਰਿਆ, ਸੋ
 ਏਹ ਪਠਾਣ ਜਾਤੀ ਸਤ ਪੀੜੀਆਂ ਵੇਰ ਨਹੀਂ ਗਵਾਉਂਦੀ ਤੇ
 ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਲਾ ਲਿਆ ਹੈ ਸੋ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪ ਨੂੰ ਕੁਝ
 ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ, ਆਪ ਮਾਲਕ ਹੋ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਫੇਰ ਹੱਸਕੇ
 ਕਹਿਣ ਲਗੇ 'ਖਾਲਸਾ ਜੀ! ਜਦ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਾਸੋਂ ਇਕ ਕੰਮ
 ਲੈਣ ਹੋਇਆ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਲਾਈਏ ਤਾਂ ਏਹ
 ਉਹ ਕੰਮ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਕਰੇਗਾ? ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਪੁਛਿਆ 'ਸਚੇ
 ਪਤਿਸਾਹ! ਅਜੇਹਾ ਕੀ ਕੰਮ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਸਵਾ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ
 ਕਰ ਸਕਦੇ?' ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ 'ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।'
 ਏਥਰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਏਹ ਪਠਾਣ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਚੌਪੜ
 ਬੰਦ ਦਾ ਤੇ ਪੰਜ ਮੋਹਰਾਂ ਰੋਜ਼ ਲੈ ਜਾਂਦਾ, ਸਿੰਘ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਖਿਝਦੇ
 ਰਹਿੰਦੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਸਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਪਠਾਣ
 ਪੁਤ੍ਰ ਨਾਲ ਚੌਪੜ ਬੰਦ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮਾਲੀ ਪੁਰ ਦੇ
 ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਿਖ ਆਏ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੋ ਜੱਮਧਰ। (ਕਟਾਰ)

((੯੩੨))

ਫੁਲਾਦੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਗੇ ਭੇਟ ਰਖਕੇ ਸਥਾੀ ਦੇਕਿਆ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਨੇ ਓਹਨਾਂ ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਫੇਰੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਕ
ਕਟਾਰ ਚੁਕਕੇ ਗੁਲਾਖਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਦਿਤੀ ਤੇ ਆਖਿਆ ਓਥੇ
ਗੁਲਾਖਾਂ ਅਜੇਹੀ ਜਮਧਰ ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ
ਤੈਨੂੰ ਤੇਰਾ ਦੁਸ਼ਮਨ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਤੂੰ ਚਲਾਵੇਂ ਕਿ ਨਾਂ? ਉਹ
ਪਠਾਣ ਪੁਤ੍ਰ ਕਹਿਣ ਲਗਾ ਕਿ ਪੀਰ ਜੀ। ਇਹ ਕਟਾਰ ਬਹੁਤ
ਉਮਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਦੀ ਇਕ ਕਦਮ ਨੀ ਦੁਸ਼ਮਨ ਨੂੰ ਹਿਲਣ
ਦਿਆਂ, ਇਸ ਕਟਾਰ ਦਾ ਇਕੋ ਵਾਰ ਹੀ ਦੁਸ਼ਮਨ ਤੇ ਕਾਫੀ ਹੈ।
ਗੁਰੂ ਜੀ ਹੱਸ ਪਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਗੁਲਾਖਾਂ ਏਹ ਕਟਾਰ
ਤੂੰ ਸਦਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਮਾਸ ਰਖਿਆ ਕਰ ਤੇ ਇਕ ਅਸੀਂ ਰੱਖ
ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਚੋਪਰ ਖੇਡਣੀ ਵਿਚ ਲਗਾ ਪਏ,
ਜਦ ਨਰਦਾਂ ਸੁਟੀਆਂ ਤਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਮਧਰ ਪਾਸ ਹੋਵੇ ਤੇ
ਦੁਸ਼ਮਨ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੇ ਫੇਰ ਸੂਰਮਾਂ ਪਿਓਂ ਦਾਏ ਦਾ ਵੈਰ ਨਾ
ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਜੰਮਣ ਨੂੰ ਥੂਹੇ। ਪਠਾਣ ਪੁਤ੍ਰ ਏਹ ਸੁਣਕੇ
ਕੁਝ ਚੁਪ ਕਰ ਗਿਆ। ਜਦ ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਰਦ ਸੁਟੀ ਤੇ
ਫੇਰ ਆਖਿਆ ਜਮਧਰ ਪਾਸ ਹੋਵੇ, ਦੁਸ਼ਮਨ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੇ ਫੇਰ
ਫੇਰ ਜੇਹੜਾ ਸੂਰਮਾਂ ਪਿਓਂ ਦਾਏ ਦਾ ਵੈਰ ਨਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦੇ
ਜੰਮਣ ਨੂੰ ਲਾਨਤ ਹੈ। ਤਦ ਪਠਾਣ ਪੁਤ੍ਰ ਬੋਲਿਆ ਠੀਕ ਹੈ ਪੀਰ
ਜੀ ਠੀਕ ਹੈ। ਜਦ ਦੋ ਚਾਰ ਬਾਜੀਆਂ ਖੇਡਕੇ ਹੱਥ ਆਏ ਤਾਂ
ਚੋਖੜ ਕਠੀ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਫੇਰ ਆਖਿਆ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਜਮਧਰ
ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਫੇਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੇ, ਪਠਾਣ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ
ਪਿਓਂ ਦਾਏ ਦਾ ਬਦਲਾ ਨਾ ਲਵੇ, ਉਸਨੇ ਜੰਮਣ ਨੂੰ ਫਿੱਟੇ ਮੂੰਹ
ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜ ਮੋਹਰਾਂ ਕੱਢਕੇ ਦਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਖਿਆ
ਜਾਓ। ਪਠਾਣ ਪੁਤ੍ਰ ਸੱਪ ਵਾਂਗੂੰ ਫਿਹਾ ਘੋਲਦਾ ਹੋਇਆ ਘਰ

(੯੩੩)

ਨੂੰ ਗਿਆ, ਲਾਲ ਅਖਾਂ ਤੇ ਗੁਸੇ ਦੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਨੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਕੇ
ਮੋਹਰਾਂ ਵਿੱਤੀਆਂ ਮਾਂ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਪੁਤ੍ਰ ! ਅਜ ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਿਨ
ਤੇਰੀ ਏਹ ਹਾਲਤ ਹੈ ? ਉਸ ਨੇ ਅਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਭਰਕੇ ਮਾਂ
ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਜ ਏਹ ਗੱਲ ਪੀਰ ਜੀ ਨੇ ਕਹੀਆਂ ਹਨ, ਮਾਂ
ਕਿ 'ਜਮਸ਼ਰ ਹੋਥ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਵੈਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੇ, ਪਠਾਣ
ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਵੇਰ ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਦਾਦੇ ਦਾ ਬਦਲ ਨਾ ਲਵੇ
ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਜੰਮਣ ਨੂੰ ਥੁਹ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਜੰਮਣ ਨੂੰ ਲਾਨੂਤ ਹੈ, ਉਸ
ਦੇ ਜੰਮਣ ਨੂੰ ਫਿੱਟੇ ਮੂੰਹ ਹੈ, ਹੁਣ ਤੂੰ ਦਸ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ ? ਉਸਦੀ ਮਾਂ
ਨੇ ਆਖਿਆ 'ਪੁਤ੍ਰ ! ਤੂੰ ਚੁਪ ਰਹੀਂ ਜੋ ਜੋ ਪੀਰ ਜੀ ਆਖੀ ਜਾਵੇ
ਤੂੰ ਅਗੋਂ ਹਸਦਾ ਰਹੀਂ, ਦੇਖ ਤੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਸ ਰਖ
ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜ ਮੋਹਰਾਂ ਰੋਜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਤਨੇ ਪੈਸੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ
ਭੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ, ਤੇ ਅਸੀਂ ਥੋੜੇ ਚਿਰ ਵਿਚ ਹੀ ਅਮੀਰ
ਬਣ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਤੂੰ ਕਿਧਰੇ ਬੇਲੀਆਂ ਵਜਣੇ ਕਰਕੇ ਗੁਸੇ ਵਿਚ ਨਾ
ਆਜਾਵੀਂ, ਤੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਮੂੰਹੋਂ ਨਾ ਕਢ ਦੇਵੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ
ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਖ ਹੀ ਤੈਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ, ਤੂੰ ਸਦਾ ਹੀ ਪੀਰ ਜੀ
ਅਗੇ ਨਿਊਕੇ ਰਹੀਂ, ਜਦ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਸਮਝਾ ਕੇ ਠੰਡੀ
ਥੀੜਾ ਪਠਾਇਆ ਪੁਤ੍ਰ ਸੋਚੀਂ ਪੈ ਗਿਆ, ਜੀ ਜਲਦੀ ਸਭ ਕੁਝ ਸਿਉ
ਭਾਨਾ ਹੋ ਭਾਨਾ।

ਵੈਰਾਗ ਉਪਦੇਸ਼

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੋਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਸਸਤ ਬਸਤ
ਸਜਾ ਕੇ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾਇਆ, ਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ
ਚੱਲੇ, ਕਿ ਏਹ ਸਰੀਰ ਨਾਸ ਵੰਤ ਹੈ, ਆਤਮਾ ਸਦਾ ਹੀ ਅਜਰ
ਅਮਰ ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਜੋ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਆਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ
ਸਰੀਰ ਤਿਆਗ ਜਾਣ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਗੁਰੂ

(੯੩੪)

ਜੀ ਮਰ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਕਦੀ ਕਲਯਾਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਗੁਰੂ ਸਦਾ ਹੀ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਹਨ। ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਤੱਕ ਸਰੀਰ ਤਿਆਗਕੇ ਨਿਰਲੇਪ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਸੋ ਸਭ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਹਰ ਵਕਤ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਹਨ। ਅਗਿਆਨੀ ਜੀਵ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਗਏ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸਤਰਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਪਿਛਲੇ ਪਹਿਰ ਰਹਿਰਾਸ ਦੇ ਭੋਗ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਤਾਂ ਪਠਾਣ ਪੁਤ੍ਰ ਆਇਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਅਦਬ ਨਾਲ ਸਲਾਮ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਕਿ ਪਠਾਣਾਂ ਦੀ ਜਾਤ ਬੜੀ ਅਣਥਾਵਾਲੀ ਤੇ ਸੂਰਬੀਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਠਾਣ ਪੁਤ੍ਰ ਸਤ ਪੀੜੀਆਂ ਵੇਰ ਨਹੀਂ ਗਵਾਏ ਉਂਦਾ ਅਸਲ ਪਠਾਣ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਉਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇਹੜਾ ਆਪਣੇ ਵੈਰੀ ਪਾਸੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਕੇ ਛੱਡੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੁਝੀ ਸੁਆਜਗਤ ਵਿਚ ਥੋੜਾ ਹੈ? ਸੋ ਪਠਾਣ ਪੁਤ੍ਰ ਆਪਣੀ ਕੁਲ ਨੂੰ ਲਾਜ ਨਹੀਂ ਲਗਣ ਦਿੰਦਾ। ਅਜੇਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚੋਪੜੇ ਵਿਛਾਕੇ ਖੇਡਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਜਦ ਨਰਦ ਸੁਰੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੇਹੜਾ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦਾਦੇ ਦਾ ਬਦਲਾ ਨਾ ਲਵੇ ਉਸ ਦੇ ਜੰਮਣ ਨੂੰ ਹੀ ਲਾਨਤ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਪਠਾਣ ਪੁਤ੍ਰ ਮਨ ਵਿਚ ਵਿਹੁ ਘਲਣ ਲਗਾ।

ਪਠਾਣ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਤੋਂ ਵਾਰ ਕਰਨਾ
ਜਦ ਵੇਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਰਦ ਸੁਰੀ ਤਾਂ ਆਖਿਆ ਅਫਸੋਸ ਹੋਥ ਵਿਚ ਸਸਤ੍ਰ ਹੋਵੇ, ਦਸਮਨ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੂਰਮੇ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਬਦਲਾ ਨਾ ਲਵੇ ਉਸ ਦੇ ਜੰਮਣ ਨੂੰ ਫਿੰਦੇ ਮੂੰਹ ਕਹਿਕੇ

(੮੩੫)

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਲਈਆਂ ਤੇ ਝੋਕੀ ਲਾਉਣ ਲਗੇ ਹਿਣ
ਗੁਲ ਮੇਂ ਦੀ ਨੀਯਤ ਫਿਰ ਗਈ ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਧਰ
ਉਧਰ ਨਿਗਾਹ ਫੇਰੀ, ਮੰਗਰ ਪਾਸ ਸਿੰਘ ਬੈਠੇ ਦੇਖੇ ਪਠਾਣ
ਪੁਤ੍ਰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕਸੀਸ ਵਟਨ ਲਗੀ ਕਿ ਅਜ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਰੂਰ
ਹੀ ਵਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਮੰਗਰ ਸਿੱਖ ਪਾਸ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ।
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚੋਪਟ ਕਠਾ ਕਿਰ ਲਿਆ ਤੇ ਸਭਨੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ
ਅਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਉਸ ਪਠਾਣ ਪੁਤ੍ਰ ਨੂੰ ਪਾਸ ਹੀ
ਬਿਠਾਈ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿਚ
ਚਿਲੇ ਗਏ, ਪਠਾਣ ਪੁਤ੍ਰ ਨੇ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ।
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸੂਰਮੇ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕਲਾ ਮਿਲ ਪਵੇ
ਤੇ ਫੇਰ ਨਾ ਬਦਲਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜੰਮਣ ਨੂੰ ਫਿਰੇ ਮੂੰਹ।
ਇਹ ਆਖਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਲੰਘ ਤੇ ਬੈਠਕੇ ਝੋਕੀ ਲਾਉਣ ਲਗੇ
ਗਏ ਤਦ ਪਠਾਣ ਗੁਲ ਖਾਂ ਨੇ ਜਮਧਰ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਤੇ ਆਸ
ਖਾਸ ਵਲ ਦੇਖਣ ਲਗਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲਕੇ
ਆਖਿਆ ਪਠਾਣ ਪੁਤ੍ਰ ਵੇਲਾ ਚੁਕ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹਥ ਨਹੀਂ
ਆਉਣਾ, ਏਹ ਕਹਿਕੇ ਫੇਰ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਲਈਆਂ ਤਦ ਉਸ
ਪਠਾਣ ਨੇ ਗੁਸੇ ਵਿਚ ਜਮਧਰ ਚਲਾਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੀਰ ਨੂੰ
ਭਾਰੀ ਜ਼ਖਮ ਆਇਆ ਗੁਲ ਖਾਂ ਨੱਠਣ ਲਗਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ
ਓਂਕਾਇਰ ਬਣ ਕੇ ਦੇਜਕ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਹਈ, ਏਹ ਕਹਿਕੇ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਚਲਾਈ ਤੇ ਦੋ ਦੋ ਕਰਕੇ ਸੁਟ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ
ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਕੇ ਸਿੰਘ ਬਾਹਰੋਂ ਦੌੜੇ ਆਏ ਆਕੇ ਗੁਲ ਖਾਂ
ਨੂੰ ਕਟਿਆ ਹੋਇਆ ਡਿੱਠਾ। ਜਦ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕੰਪੜੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਭਿਜਦੇ ਦੇਖੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗੀ ਕਿ
ਪਠਾਣ ਨੇ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ

(੮੩੬)

ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਤੁਰਕੇ ਦਾ ਵਿਸਾਹ ਨਹੀਂ
 ਕਰਨਾ ਹੁਣ ਆਪਨੇ ਏਹ ਭਾਣਾ ਕਿਉਂ ਵਰਤਾਇਆ ਹੈ? ਕਈ
 ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਬੋਲੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਗੰਗ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਦੇਖ
 ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਨੂੰ ਭਖਾ ਭਖੀ ਕੇ ਆਪਣੇ
 ਉਤੇ ਵਾਰ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਏਹਨਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ
 ਦੀ ਗੱਤੀ ਨੂੰ ਏਹੋ ਹੀ ਜਾਨਣ ਅਸੀਂ ਅਲਪਗ ਜੀਵਾਂਕੀ ਜਾਣ
 ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸਿੰਘ ਘੋੜੇ ਦੁੜਾਕੇ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਵਲ
 ਤੁਰ ਪਏ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਨਾਲ ਬਹਾਦਰਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਗਿੱਲ ਜੀ
 ਸੁਣਾਈ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਜਰਾਹ (ਡਾਕਟਰ) ਸਦਵਾਕੇ ਭਿਜੇ
 ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਣ ਕੇ ਜਖਮ ਸੀਤਾ ਤੇ ਮਲਮ ਪੇਟੀ ਕੀਤੀ, ਉਸੇ
 ਵੇਲੇ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਚਿੰਨੀ ਆ ਗਈ ਘੁਕਮ ਵਿਚੋਂ ਜੋ
 ਏਹਨਾਂ ਪਠਾਣਾਂ ਦੇ ਹਥ ਪੈਰ ਕਟਵਾ ਦਿਆ ਜਾਦਾਰਿਆ
 ਵਿਚ ਡੁਬਵਾ ਦੇਵਾਂ? ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਤਰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਪਠਾਣਾਂ
 ਦਾ ਕੀਹ ਕਸੂਰ ਹੈ? ਜਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਉਸ ਨੇ ਪਾ ਲੀਤਾ ਬਾਕੀ
 ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਭੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਸਤ੍ਰ ਦਾ ਵਿਚਾਰ
 ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਜੇਹੜੇ ਜਰਾਹ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਭੇਜੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ
 ਨੇ ਦਵਾਈ ਨਾਲ ਬੁੜੀ ਜਲਦੀ ਜਖਮ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰ ਦਿਤਾ
 ਪਿੰਦਰਵੇਂ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਗੱਜੀ ਬਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਇਸਨਾਨ ਭਿਰ
 ਵਾਇਆ ਤੇ ਸਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਿਨਾਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਵਾਨੀ ਵਿਚੋਂ
 ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਸਿੰਗਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਆਉਂਦੀਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜ਼ਰਫ਼
 ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਧਨ ਅਤੇ ਸਿਰੋਪਾ ਦਿਤਾ। ਓਹ ਸਭੇ ਖੁਸ਼
 ਹੋਕੇ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚੇ, ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਭੀ ਓਹਨੂੰ
 ਨੂੰ ਰੰਗਾ ਧਨ ਦਿਤਾ। ਤਦ ਓਹ ਜਰਾਹ ਦਿਲੀ ਪਹੁੰਚਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਦੀ ਉਸਤਤੀ ਕਰਨ ਲਗੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਵਾਨੀ ਵਿਖੇ ਬੈਠੇ ਸਭੇ

((੮੩੭))

ਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਤੇ ਵੈਰਾਗ ਸਈਓਗਿਆਨ
ਦਿੜੀ ਰਹੇ ਸਨ ਜਾਂ ਉਸ ਵੇਕਰ ਇਕ ਕਾਰੀਗਰ ਨੌਂਟਾਂਕਾਭੀਰ
ਦੀ ਧਨਖ ਲੈ ਆਇਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ਧਨਖ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ
ਹੋਏ, ਤੇ ਕਾਰੀਗਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਇਨਾਮ ਦਿਤਾ, ਉਸ ਰਿਤਾ ਨੂੰ
ਦੀਪਮਾਲਾ ਦੀ ਦਿਹਾਰ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਭਾ ਸਸਤਰ ਰੱਖਕੇ
ਭੇਓਹੇ ਨੌਂਟਾਂਕੀਦਾ ਧਨਖ ਰੱਖਕੇ ਦੀਪਮਾਲਾ ਭੀ ਕਿਰਵੀਈ,
ਅਤੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹੀ ਦੇਗੜ ਵਰਤੀ। ਨਾ ਓਛਰ
ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਦੇ ਦੋਬਾਰਾ ਜਖਮ ਪਾਟਣ
ਚਮਿ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕੁਝਕ ਫੌਜ ਦੇਕੇ ਦੋ ਅਮੀਰ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਦੀ ਖਬਰ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜੇ ਸੇਝਟ ਪਟ ਚਲਦੇ ਹੋਏ ਨਦੇੜ
ਪਹੁੰਚੇ, ਸੋਹਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਖਕੇ ਡੇਰਾ ਕੀਤਾ ਅਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ
ਖਬਰ ਪਹੁੰਚਾਈ ਕਿ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦੋ ਅਮੀਰ ਆਪਣੀ
ਖਬਰ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਕਿ
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦਾਣਾ ਘਾਸ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਓ, ਪਿਛਲੇ ਦੀਵਾਨੇ
ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਓਹ ਅਮੀਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹੀ
ਬਰਬਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ ਤੇ ਝੁਕਕੇ ਸਲਾਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ।
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਦਰ ਨਾਲ ਪਾਸ ਬਿਠਾਇਆ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਰਾਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਧੁਛੀ ਤੇ ਆਖਿਆ ਪੀਰ ਜੀ! ਜਿਸ
ਵੇਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਆਪ ਉਤੇ ਪਠਾਣ ਨੇ ਵਾਰ
ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਪਠਾਣਾਂ ਨੂੰ ਸਦਵਾਂਕੇ ਧਮਕਾਇਆ
ਉਹ ਸਭ ਕਸਮਾਂ ਖਾਕੇ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ
ਨਹੀਂ। ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਨਿਮਕਹਰਾਮੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਸੋ ਆਖਣੀ
ਭੀ ਜਾਨੀ ਗੁਆ ਬੈਠਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ 'ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ

ਆਪ ਇਸੇ ਵਾਰ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਸ
 ਰਖਿਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦਿਤਾ, ਉਹਨਾਂ
 ਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਉਸ ਨੌ-ਰਾਂਗ ਦੀ ਕਮਾਨ ਤੇ ਪਈ, ਦੋਵੇਂ ਅਮੀਰ
 ਆਪ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਗੇ ਕਿ ਇਸ ਕਮਾਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚਿੱਲਾ
 ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਾ ਸਕਦਾ, ਇਤਨੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰ
 ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਕ ਬੋਲਿਆ ਏਹ ਲੋਕ ਦਿਖਾਵਾ ਭੀ ਰਖ
 ਛਡਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੋਹਬ ਬਣਿਆਂ ਰਹੇ। ਜਦ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ
 ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਠ
 ਦੀ ਜਾਣੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਏਹ ਦੋਨੋਂ ਧਨਖ ਦੇਖ
 ਜੋ ਏਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੂਰਮਾ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਤਦ ਦੋਨੋਂ ਅਮੀਰ
 ਬੋਲੇ ਜੀ ਇਹਨਾਂ ਧਨਖਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਚਿੱਲਾ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਜੋਗਾ
 ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਚਲਾਉਣੇ ਕਿਸਨੇ ਹਨ?।
 ਤਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੋਹਨਾਂ ਧਨਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁਠ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਤੇ
 ਦੂਸਰੇ ਹਥ ਨਾਲ ਚਿੱਲਾ ਖਿਚ ਕੇ ਕੰਨਾਂ ਤਕ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਬਸ
 ਇਸ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਪਾਟ ਗਏ, ਲਹੂ ਨਾਲ ਸਭੇ
 ਕਪੜੇ ਭਿਜ ਗਏ ਦੋਨੋਂ ਅਮੀਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਤ੍ਰਾਹ ਤ੍ਰਾਹ ਕਰ
 ਉਠੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ ਕੋਈ ਚਿੱਤਾ ਨਾ ਕਰੋ ਏਹ ਭੀ ਕਾਰ ਅਸਾਂ
 ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਇੰਨੇ ਪੁਰ
 ਜ਼ਖਮ ਬਧੇ, ਪੰਤੂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਫੇਰ ਮਲੂਮ ਪਟੀ ਕਰਨੀ ਬੰਦ
 ਕਰ ਦਿਤੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਮੀਰਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਓ
 ਅਸਾਂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਭਿੱਤ ਨੂੰ
 ਸਮਝ ਨਾ ਸਕੇ ਤੇ ਸਲਾਮਾਂ ਕਰਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਦੂਜ ਦੀ
 ਗਿਤਾ ਬੀਤੀ ਤੀਜੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ
 ਕਿ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਕਰਵਾਓ। ਹੋਰ

(੯੩੯)

ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਕਠੀਆਂ ਕਰੋ ਅਸੀਂ ਹੁਣ
ਚਲਾਣਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੋਕ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ
ਖਾਲਸੇ ਵਿਚ ਇਕੋ ਜੇਹਾ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੂੰ ਹਰ
ਵਕਤ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਜਾਣੇ ਉਹ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਸਭ
ਕੰਮਾਂ ਰਾਸ ਕਰਨਗੇ, ਕਲ ਚੌਥ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਲੰਗਰ
ਵਰਤਦਾ ਰਹੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪੂੜੀ ਮਠਿਆਈ ਆਦਿਕ
ਬਣਾਓ ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਆਦਿਕ ਗਏ ਤੇ
ਨੰਦਕ ਜਾਕੇ ਗਡਿਆਂ ਤੇ ਅਨਾਜ ਆਦਿਕ ਲਵਾਕੇ ਲੈ ਆਏ
ਕੜਾਹੇ ਧੁਰ ਦਿਤੇ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਲਗਾ ਸਭਨਾ ਸਿੰਘਾਂ
ਦੇ ਨੇਤਰ ਜਲ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ ਕਿ ਸਾਡਾ ਕੀਰ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ?
ਚੌਥ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਹੀ ਲੰਗਰ ਵਰਤਦਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਚੌਹ ਵਰਨਾ ਦੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਸਾਦ
ਛਕਣ ਲਗੇ ਅਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਿਅੰਤ ਜਸ ਹੋਣ ਲਗਾ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਦੇਣੀ
ਪੰਚਮੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵਡਾ ਭਾਰੀ ਦੀਵਾਨ
ਜੁਲਾਇਆ ਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਂਦੇ ਰਹੇ
ਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਜੋ ਚੰਦਨ ਆਦਿਕ ਸਮਗ੍ਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰੋ।
ਤੁਹ ਸਭ ਚੀਜ਼ ਜਮਾਂ ਕਰਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਅਰਜ ਕੀਤੀ ਸਚੇ
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸੇ ਮਣ ਚੰਦਨ ਤੇ ਹੋਰ ਕਪੜੇ ਆਦਿਕ ਸਭ ਤਿਆਰ
ਹੁਨ। ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਨੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਿਨੇ
ਤੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਕਮਰਕਸਾ ਕੀਤਾ ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਚੱਲ ਹੋਕੇ
ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਹਥ ਜੋੜਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ

ਪਿਛਲੀ ਗੁਰ ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਕੀਹਦੀ ਬਾਂਹ ਪਕੜਾ
 ਚਲੇ ਹੋ ? ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਂਹ ਪਕੜਾ ਕੇ ਹੀ
 ਜਾਵਾਂਗੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰੋਨਾ,
 ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਉਪਰ ਭਰੋਸਾ ਰਖਣਾ ਜੋ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਰਦਾਸ
 ਸੋਧ ਕੇ ਕਰਨਾ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਵਿਘਨ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਸਿਧ
 ਪੀਰ ਜੋ ਕਮਾਈ (ਸਕਤੀ) ਵਾਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਸਨ ਸਭ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ
 ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
 ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਵਾਇਆ ਅਰ ਸਸਤ ਬਸਤ ਸਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਨੇ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧਿਆ ਪੰਜ ਪੈਸੇ ਨਰੈਲਾ ਲੈਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
 ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਗੇ ਰਖਿਆ ਤੇ ਪ੍ਰਕਰਮ ਕਰਕੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕੇ
 ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ। ਜਿਸ ਨਤੀ ਲਾਭ ਲੱਭ
 ਆਗਿਆ ਭਈ ਅਕਾਲ ਕੀ ਤਬੇ ਚਲਾਇਓ ਪੰਥ ॥ ਸਭ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੇ ਹੁਕਮ ਪੈ
 ਗੁਰੂ ਮਾਨੀਓ ਗ੍ਰੰਥ ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੂ ਮਾਨੀਓ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰੀ ਕੀ ਵਹ ॥
 ਜੀਕਾ ਹਿਰਦਾ ਸੁਧ ਹੋ ਮੇਸ ਸਬਦ ਸਹਿ ਲੇਹ ॥ ਗੁਰੂ ਗਾਹਿਲ ਤਸਭ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਦੀ ਗਮੀ ਖਾਲਸੇ
 ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਜੁਹੀ ਹੈ ਦੋਨਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਖੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
 ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਤੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ
 ਦਾ ਹੀ ਭੋਗ ਲਗਾਉਣਾ ਹਿਰਖਸੋਗ ਵਿਚੀ ਇਕੋ ਜੇਹਾ ਵੰਚਤਨਾ
 ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਿਰ ਮੰਥੇ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਮਿਲਿ ਪ੍ਰਵਾਨ
 ਕਰਨਾ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚੀ ਦਸਵੰਧ ਗੁਰੂ ਨਾਮਿਤਾ ਦੇਣੀ
 ਭਵ ਤੁਹਾਡੇ ਸਭ ਕੰਮ ਰਾਸ ਹੋ ਜਾਵਣਗੇ ॥ ਜਿਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
 ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਸੰਗਤ ਬੈਠੇਗੀ ਮੈਂ ਉਥੇ
 ਹੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵਾਂਗਾ ਅਰ ਮੈਂ ਅਪਿਣੀ ਜੋਤ ਖਾਲਸੇ ਵਿਚ ਧਰ
 ਦਿਤੀ ਲਹਿ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਤੇਜ ਵਧੇਗਾ ਅਜ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
 ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਲੜਾ ਪਕੜ ਲਓ, ਜਿਸਨੇ ਸਾਂਡੀ ਦਰਸ਼ਨ

((੮੪੯))

ਕਰਨ ਚੰਦੇ ਓਹ ਸੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸਨ
ਕਰੇ, ਜਿਸਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਮੁਖਵਕਿ ਬਚਨ ਕਰਨੇ ਹੋਵਣ ਓਹ ਸੀ
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰੇ। ਅਸਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ
ਬਹਾਦਰ ਨਾਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪਾਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਖਰ
ਲਗਾਮਾਤਰ ਨਾ ਘਟਾਵੇ ਵਧਾਵੇਗਾ। ਇਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਅੱਧੀ ਰਾਤ
ਤਕ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਿਰਦੇ ਰਹੇ, ਜਦ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਰਹਿ ਗਈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਕਨਾਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਿਖਾ ਉਪਰ ਜਾ ਬੈਠੇ ਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ
ਸੁਣੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਚਲੇ ਜਾਓ ਤੇ ਇਕ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ
ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਥੇ ਰਹਿਣ ਦਿਓ, ਸਦਾ ਹੀ ਦੇਗ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ;
ਸਾਡਾ ਮੰਦਰ ਕੋਈ ਨਾ ਬਣਾਵੇ। ਸਿਰਫ ਲੰਗਰ ਵਰਤਦਾ ਰਿਹਾ
ਕਰੇ, ਜੇਕੁ ਕੋਈ ਸਾਡਾ ਮੰਦਰ ਬਨਵਾਵੇਗਾ ਉਸਦੀ ਸਰਬੰਸ ਨਾਸ
ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਏਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਕਨਾਤ ਤੋਂ
ਬਾਹਰ ਕਢੀ ਦਿਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਸਤ੍ਰਾਂ ਬਸਤ੍ਰਾਂ ਸਮੇਤ ਅਚਲ ਸਮਾਧੀ
ਵਿਚੀ ਹੋਕੇ ਬੈਠ ਗਏ, ਪਦਮ ਆਸਨ ਲਗਾਕੇ ਆਪਣੇ ਨਿਜ
ਸਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਜੋਤ ਨਾਲ ਜੋਤ ਜੋੜ ਦਿਤੀ ਤੇ ਯੋਗ
ਅਗਨੀ ਦ੍ਵਾਰੇ ਚਿਖਾ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ ਅਤੇ ਇਕ ਦਮ ਸਭਨਾਂ ਦੇ
ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਅਕਾਸ਼ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਦੇ
ਹੋਏ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ, ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਨੇਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਲ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ
ਨਿਕਲਨ ਲਗੀਆਂ ਅਤੇ ਓਧਰੋਂ ਤਬੇਲੇ ਵਿਚੋਂ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸਿੰਘ
ਦੌੜਿਆ ਆਇਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲਗਾ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ
ਘੁੜਾ ਤੇ ਬਾਜ ਮੇਰੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਗੰਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।
ਸਦਮਿਐ ਘੋੜੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਾਜ ਦੇਖਣ ਲਗਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਓਹ ਭੀ ਗੰਮ
ਹੈ। ਏਹ ਕੁਝ ਦੇਖਕੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਦੌੜਿਆ ਆਇਆ ਹਾਂ,

ਜਦ ਦਿਨ ਚੜਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਗੋਹੇ ਰੁਗਣੇ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਪਾਸ
 ਆਇਆ ਤੇ ਆਖਣ ਲਗਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਿਰੁਹਾਡੇ ਪਾਸ
 ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਗੋਹੇ ਰੁਗਣਾ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਵਾਜ਼ ਦੇਕੇ
 ਸਦਿਆ ਤੇ ਆਖਿਆ ਸਾਡੇ ਡੇਰੇ ਵਲ ਜਾਹ ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ
 ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਆ ਕਿ ਸਾਡਾ ਅੰਗੀਠਾ ਫੇਲਣਾ ਨਹੀਂ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ
 ਗੁਦਾ ਵਰੀ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇਣਾ ਤੇ ਸਾਡਾ ਮੰਦਰ ਕੋਈ ਨਾ ਬਣਾਵੇ
 ਜੇਹੜਾ ਬਣਵਾਵੇਗਾ ਉਸਦੀ ਜੜ੍ਹ ਮੇਖ ਉਡੇ ਜਾਵੇਗੀ, ਸਾਡੀ ਜਗ੍ਹਾ
 ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਆਠ ਕਰਨੀ
 ਸਿੰਘਾਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪੈਦਲ ਸਨ ਤੇ ਕੱਲੇ ਸਨ? ਉਹ
 ਬੋਲਿਆ ਜੀ ਨਹੀਂ, ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਨ ਤੇ ਘੋੜੇ ਤੇ ਸਵਾਰੀ
 ਸਨ, ਹਥ ਵਿਚ ਬਾਜ਼ੀ ਸੀ, ਤਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਹੋਸਲ ਹੋਇਆ ਕਿ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਡੇ ਅੰਗੀ ਸੰਗ ਰਹਿਣਗੇ ਤੇ ਉਹ ਦਸ ਮੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਕੱਤਕ ਸੁਦੀ ਪੰਚਮੀ ੧੭੬੫ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਨੂੰ ਜੋਤੀ ਜੋਤੀ ਸਮਾਏ
 ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਕੰਨਾਤ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਭੁਸ਼ਮ ਨੂੰ ਵੇਲਿਆ, ਨਾਂ
 ਕੋਈ ਅਸਤੀ (ਫੁਲ) ਨਿਕਲਿਆ ਤੇ ਨਾਹੀ ਕੋਈ ਸਸਤ੍ਰ ਫਿਕਰਿਆ
 ਸਕੇ ਸਿੰਘ ਥੰਨ ਸਤਿਗੁਰੁ ਥੰਨ ਸਤਿਗੁਰੁ ਉਚਾਰਨ ਲਗੇ ਅਤੇ
 ਉਹ ਰਾਖ ਗੁਦਾ ਵਰੀ ਵਿਚ ਪਾਈ ਉਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
 ਜੀ ਦਾ ਅਖੰਡ ਪੀਠ ਰਖਿਆ ਤੇ ਸਬਦ ਕੀਰਤਨ ਲੰਗੇ ਕਰਨੀ
 ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਉਸਰ ਇਕ ਸਾਧੂ ਜੋ ਅਗੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨ ਤੇ
 ਆਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਸੋ ਆਨੰਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਗੇ
 ਅਥਾਹਿਤ ਕੁਝ ਬੈਠ ਗਿਆ ਤੇ ਕਾਫੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਆਇਆ ਸੀ
 ਜੀ ਨੂੰ ਖੁਫ਼ਰ ਲਗਾ ਅਜਿਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਸਿਰਾ ਰਾਹੀਂ
 ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗਏ? ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਕਲੇ ਹੀ ਜਗਾਏ ਹਨ, ਸਿੰਘ
 ਖੁਫ਼ਰ ਲਗੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਿਲੇ ਹਨ ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ?

ਸਿਧੂ ਜੀ ਬੋਲੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਓਹਨਾਂ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਮਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਆ
ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਇਥੋਂ ਕੋਈ ਦੋਕੂ ਕੋਹ ਦੀ ਵਿੱਥ ਤੇ ਮਿਲੇ ਹੁਨਸ
ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਇਥੋਂ ਵਾ ਬੀਤਿਆ ਹੋਲ ਸੁਣਾਇਆ ਤਾਂ ਸਾਧੂ
ਅਚਰਜ ਰਹਿ ਗਿਆ ਤੇ ਧੰਨ ਧੰਨ ਕਹਿਣ ਲਗਾ ॥ ਚਿਨ ਚਾਇ

ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ

ਦਰਸਨ ਹੋਣੇ

ਜਿ ਲਾਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਵਾਸਾਰਾ ਹਾਲ ਬਹਾਦਰ
ਸਾਹ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤ ਪੁਜਨ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਨੇ ਬੜਾ ਅਵਸੋਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ
ਭੀ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਜੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ, ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ
ਭੀ ਮੈਂ ਓਹਨਾਂ ਪਾਸੋਂ ਅੱਜੇ ਲਾਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਤਦ ਸਭਨਾਂ ਮੰਤ੍ਰੀਆਂ
ਆਦਕਾਂ ਨੇ ਭੀ ਅਵਸੋਸ ਕੀਤਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਲਚੇ ਤੇ
ਭਰਕਰਕੇ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਭਰ ਆਇਆ
ਏਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਲੰਗਰ ਵਾਸਤੇ ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਹੁਤ
ਸਾਰੀ ਰੁਪਯਾ ਭੇਜਿਆ ॥ ਓਸ ਦਿਨ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਉਦਾਸ ਹੀ
ਲੈਣ ਓਰਿਹਾ ॥ ਜਦੋਂ ਪਿਛਲਾ ਪਹਿਰਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ
ਬੁਝਕ ਮੰਤ੍ਰੀਆਂ ਤੋਂ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜੰਗਲ ਦੀ
ਸਿਰਕਿਰਨ ਲਈ ਤੁਰਿਆ ਕਿ ਮਨ ਬਹਿਲਾਈਏ, ਜਦ ਫਿਰਦੇ
ਓਰਿਹਾ ਅਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਦੂਰ ਨਿਕਲ ਗਏ
ਏਨਾਂ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਦੋ ਮਿਰਗ ਨਿਕਲ ਆਏ ਅਰ ਭਬਕ ਆਰਥੇ
ਹੋਏ ਸਾਮਨੇ ਅੜ ਖਲਤੇ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਨੇ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਗੋਲੀ ਆਰੀ
ਝੜਕ ਮਿਰਗ (ਚਿਤਰੇ) ਉਠ ਨਠੇ ਮਗਰ ਹੀ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਘੋੜੇ
ਲਾਏ ਤੇ ਸਭ ਨੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੇ ਫਾਇਰ ਕੀਤੇ ਮਗਰ ਓਹ ਬਚਦੇ
ਹੋਏ ਦੂਰ ਨਿਕਲ ਗਏ ॥ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਤੇ ਨੰਦਲਾਲ ਜੀ ਦਾ

ਘੋੜਾ ਮਗਰ ਲਗਾ ਗਿਆ ਬਾਕੀ ਅਹਿਲਕਾਰ ਪਿਛੇ ਰਹਿ ਗਏ
 ਜਦ ਕੁਝਕ ਦੂਰ ਅਗੇ ਜਾਕੇ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਦੋਨੋਂ
 ਮਿਰਗ ਮਰਕੇ ਡਿਗੇ ਹੋਏ ਦੇਖੇ ਤੇ ਦੋਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖੀਆਂ ਵਿਚ
 ਤੀਰ ਲਗੇ ਹੋਏ ਦੇਖੇ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ
 ਨੂੰ ਤੀਰ ਕਿਸਨੇ ਮਾਰੇ ਹਨ, ਏਹ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਅਗੇ ਅਗੇ ਦੌੜੇ
 ਆਉਂਦੇ ਸਨ ? ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਨੇ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਉਤਰਕੇ ਉਹਨਾਂ
 ਤੀਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਟਿਆ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਉਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
 ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ ਝਟ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ
 ਨੇ ਉਹ ਤੀਰ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਸੇ ਉਤਨੇ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਮੰਤ੍ਰੀ ਭੀ
 ਘੋੜੇ ਮੇਲੀ ਆਟ ਪਹੁੰਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦੇਖਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ
 ਜੀ ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਏਹ ਤੀਰ ਕਿਸਨੇ ਮਾਰੇ ? ਨੰਦ
 ਲਾਲ ਜੀ ਬੋਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ! ਉਹ ਸਦਾ ਹੀ ਜਿੰਦੇ ਹਨ
 ਸਿਰਫ ਅਖਾਂ ਤੋਂ। ਉਹਲੇ ਹੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਬਾਕੀ ਅਹਿਲਕਾਰ
 ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਫੋਤ ਹੋਣੀ ਤੇ
 ਹਥਿਆਰ ਤਾਂ ਪਿਛੇ ਹੀ ਪਏ ਰਹੇ ਹਨ ਸੋ ਕਿਸੇ ਸਿਖ ਨੇ ਉਹਨਾਂ
 ਵਾਲੇ ਤੀਰ ਮਾਰੇ ਹੋਣਗੇ ਉਹਤਾਂ ਬਹਿਸਤ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ
 ਬਾਕੀ ਆਪਣੇ ਤੀਰ ਤੂਰ ਨਾਲ ਥੋੜੇ ਲੰਗਏ ਹਨ, ਏਹ ਗਲਾਂ
 ਕਿਰਾ ਹੀ ਰਹੇ ਸਨ ਜਾਂ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਨਿਗਾਇਕ ਉੱਚੀ ਜ਼ਰੀ
 ਥਾ ਤੇ ਪਈ ਅਰਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਘੋੜੇ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੁਥ ਵਿਚ ਤੀਰ
 ਕਿਮਾਨ ਫੜੀ ਖਲੋਤੇ ਹੋਏ ਦਿਸੇ ਤਦ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸੁਭ ਨੂੰ
 ਆਖਿਆ ਕਿ ਅੰਹ ਦੇਖ ਗੁਰੂ ਜੀ ਖਲੋਤੇ ਹਨ। ਤਦ ਸਭ ਉਧਰ
 ਦੇਖਣ ਲਗੇ ਮਗਰ ਇਕ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਇਕ ਨੰਦ ਲਾਲ ਤੇ ਸਵਾਇ
 ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਏ, ਤਦ ਦੋਹਨਾਂ ਨੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ
 ਬਾਕੀ ਮੰਤ੍ਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਦੇਖਕੇ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ

ਸਿਰਫ਼ ਸਾਹਿਬ ਜੀ (੬੪੫) ਨੇ ਇਹ ਨਾਨਕ

ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ। ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਘੋੜਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲ
ਤੋਰਿਆ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਘੋੜਾ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਤਨੀ ਦੂਰ
ਹੀ ਖਲੋਤੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਾ ਜਦ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਕਾਫੀ ਦੂਰ ਜਾਕੇ
ਭੀ ਹੋਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਚਮਤਕਾਰੇ ਵਾਂਗ
ਅਲਪ ਹੋ ਗਏ। ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਘਾਬਰਕੇ ਐਧਰ ਉਧਰ ਦੇਖਣ
ਲਗਾ। ਸੋਧਿਆ ਪਿ ਗਈ ਅੰਤ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ਮੁੜੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਨੰਦ
ਲਾਲ ਜੀ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜਸ ਕਰਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ
ਆਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਫ਼ਾ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਇਆ।

ਸ੍ਰੀ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਜੀ ਦਾ
ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣਾ

੬੬ ਇਧਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
ਜੀ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਇਆ ਤੇ ਜਿਤਨਾ ਧਨ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵਲੋਂ ਆਇਆ
ਸੀ ਉਸਦਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਅਰ ਯਗ ਕੀਤਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਖਜਾਨੇ
ਵਿਚੋਂ ਬਿਅੰਤ ਲੰਗਰ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਦੋ ਵੇਲੇ ਸਿੰਘ ਦੀਵਾਨ
ਸਿਜਾਕੇ ਸੰਬੰਧ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ, ਕਈ
ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆ ਗਏ, ਕਈ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਘਰੇ ਘਰੀ ਚਲੇ
ਘਾਏ, ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਜੀ ਨੂੰ
ਖਬਰ ਪੁਜੀ ਤਾਂ ਦੋਹਨਾਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਭਾਰੀ ਯੱਗ
ਕੀਤਾ, ਅਤੁਰ ਲੰਗਰ ਵਰਤਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ
ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੀ ਦੇਗ ਵਰਤਾਈ ਅਤੇ
ਸਭ ਕਾਰਜ ਕਰਕੇ ਦੋਹਨਾਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਜਮੁਨਾ ਦੇ ਕਨਾਰੇ ਇਕਾਂਤ
ਨੈਥਨਕੇ ਜੋਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲਗਾਇਆ ਤੇ ਯੋਗ ਬਲ ਦੁਆਰੇ ਆਪਣੇ
ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗ ਦਿਤੇ ਅਤੇ ਗੁਰਪੁਰੀ ਨੂੰ ਸਿਧਾਰ ਗਏ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਬੰਦ-ਖਲਾਸ ਕਰਨੀ

ਜਨਵਾਰਾ ਨਗਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਰੁਸਤਮ ਰਾਇ ਤੇ ਰਬਾਲੇ ਰਾਇ
ਦੋਨੋਂ ਭਰਾ ਸੂਰਬੀਰ ਬਲੀ ਸਨ, ਜੋ ਕੁਝਕ ਦੇਸ ਦਾ ਰਾਜ ਬੜੀ
ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮਰਹਟਾ ਦੇਸ ਨੂੰ ਲੁਟ ਕੁਟ ਕਰਦੇ
ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਧਿਆਂ ਕਰਦੇ। ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ
ਅਜੇਹੀ ਧਾਂਕ ਪੈ ਗਈ ਜੋ ਸਭ ਥਰ ਥਰ ਕਰਕੇ ਕੰਬਦੇ ਸਨ
ਉਹਨਾਂ ਉਤੇ ਮਰਹਟਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਗੁਸਾ ਖਾਕੇ ਚੜ੍ਹ ਆਇਆ।
ਬਹੁਤ ਸੈਨਾ ਇਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਆਣ ਪਿਆ, ਰੁਸਤਮ ਰਾਇ ਤੇ
ਰਬਾਲੇ ਰਾਇ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਦੁਵੱਲੀ ਸੂਰਮਿਆਂ
ਦੇ ਘਾਣ ਲਥ ਅੰਤ ਮਰਹਟਾ ਰਾਜਾ ਨੇ ਦੋਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘਰਕੇ
ਪਕੜ ਲਿਆ ਬੜੀਆਂ ਤੇ ਹਥਕੜੀਆਂ ਨਾਲ ਜਕੜਕੇ ਕੈਦਖਾਨੇ
ਵਿਚ ਜਾ ਪਾਇਆ ਦੋਹਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਵੀਆਂ ਦੇਵਤੇ
ਮਨੀਏ ਮੰਗਰ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਗਈ ਉਸ ਕੈਦਖਾਨੇ ਦੀ ਗ਼ਾਮੀ
ਉਪਰ ਇਕ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ ਦੁਰਗ ਸਿੰਘ ਨੌਕਰ ਸੀ, ਜੋ ਪਹਿਚਾ
ਨਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਰੋਜ਼ ਗੁਰੇਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਫਿਓਕ
ਦਿਨ ਰਬਾਲੇ ਰਾਇ ਨੇ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸਦੀ
ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ? ਸਿਫਤ ਮੇਨ ਸੁਣੁ ਸੁਣੁ ਸਾਡੀ ਹੋ
ਨੂੰਗਿਆਂ ਹੋ ਉਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਤਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਘਰ
ਘੀ ਕੁਝਕ ਮਹਿਮਾ ਸੁਣਾਉਣੀ ਸੁਰੂ ਨਕੀਤੀ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ
ਸਿਣਾਉਂਦਿਆਂ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਗਵਾਲੀ ਆਰਾ ਦੇ ਕਿਲੇ
ਵਿਚੋਂ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣਾਈ। ਹੋਰ ਬੀ ਅਖਨ
ਏਕਹੀ ਦੋਨ ਜਹਜ਼ ਨਾਨਕ ਬਚਾਉਣਾ ਆਦਿਕ ਘੁੰਗ ਸੁਣਾਏ,
ਏਕਹੀ ਗੁਰੂ ਘਰਾਣੀ ਗੱਦੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਨ
ਜੋ ਨਦੇੜਾਭੇ ਘਾਸ ਗੁੰਦਾਵਰੀ ਦੇ ਕੰਡੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਝਾਏ

ਹੇਨਪਿਰੁ ਉਂਦਹ ਜਰ ਨਾਜਰ ਹਨ ਜਿਥੇਜਿਥੇ ਕੋਈ ਸੇਵਕ ਬਣਕੇ
 ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਚੇ ਮਨ ਨਾਲ ਅਰਾਧਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਉਥੇ ਹੀ ਉਹ
 ਆਣਕੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਏਹ ਜਸ ਕਰ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ
 ਇਕ ਪਿਠਾਣ ਉਥੇ ਦੀ ਲੰਘਿਆ ਉਹੋ ਸੁਣਕੇ ਖੜਾ ਹੋ ਗਿਆ
 ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਭੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਆਖਿਆ
 ਕਿ ਕੀਰਮਾਤ ਦੇ ਸਨੀ ਸੁਨ। ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬੰਦੇ ਦੀ
 ਕੈਦ ਕੀਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਉਹ ਜਮਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿਚੋਂ ਛੁਡਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।
 ਬਾਲੇ ਰਾਇ ਨੇ ਸੁਣਕੇ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਅਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ (ਅਰਦਾਸ) ਕਰੋ ਜੋ ਸਾਡੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ
 ਭਾਈ ਕੂਟਕੇ ਸਾਨੂੰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਵੇ ਤਦ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੀਆਂ
 ਵਾਰਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਭੀ ਸਚੀਆਂ ਸਮਝਾਂਗੇ ਤਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਨੋਂ ਹਥ
 ਜੋੜਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਏਹਨਾਂ ਦੀ ਬੰਦੀ
 ਵਿੜਕਰੇ ਬਾਲੇ ਰਾਇ ਜੀ ਭੀ ਸਚੇ ਮਨ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਗੁਰੂ
 ਸੁਣਦੀ ਅਰਧਨਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦਿਆਂ
 ਅਥੀਰਾਤ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿਲੇ ਦੇ
 ਅੰਦਰ ਬੰਦੀ ਖਾਨੇ ਦੇ ਅਗੇ ਘੋੜੇ ਸਮੇਤ ਚਰਸਨ ਦਿਤੀ ਜਦ ਘੋੜੇ
 ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਬਾਲੇ ਰਾਇ ਚਤੁਰਨ ਹੋਕੇ ਦੇਖਣ
 ਲਗਾ ਅਰ ਪੁਛਣ ਲਗਾ ਆਪ ਕੌਣ ਹੋ? ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ ਜਿਸ
 ਨੂੰ ਭੁਲੀ ਅਰਾਧਾ ਕਰੇ ਹੋ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਆਏ
 ਹਾਂ ਉਠੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਲੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਰੀਏ ਤਦ ਬਾਲੇ ਰਾਇ
 ਜੀ ਨੇ ਹਥ ਜੋੜਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ
 ਵਿਚ ਬੇੜੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹਥਾਂ ਵਿਚ ਹਥਕੜੀਆਂ
 ਹਨ ਤੇ ਸੀਖਾਂ ਵਾਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸੰਦਰਾ ਵਜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਫੇਰੀ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਬੇੜੀਆਂ
 ਸੰਗਲ ਦੁਟ ਗਏ ਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁਲ੍ਹ ਗਿਆ ਬਾਲੇ ਰਾਇ ਨੇ

॥ ੮੮੮ ॥ ਨਿ ਜਿ ਹੁਛੀਭ ਸਤਗੁਰੁ ਨਿ ਹੁਛੀਭ

ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ, ਤਦ ਦੋਨੋਂ ਵੜਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ
 ਚਰਨੀ ਜਾ ਲਗੇ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਸਾਡੀਆਂ
 ਰੱਕਾਬਾਂ ਨੂੰ ਪਕੜ ਲਓ ਤੇ ਰਾਖਿਆਂ ਰੱਕੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਅਵਾਜ਼ਾਂ
 ਦੇਕੇ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰ ਦਿਓ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਿਕਲ ਚਲੇ ਜਾਓ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ
 ਦੋਹਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਪੁਕਾਰ ਕੇ ਰਾਖਿਆਂ ਨੂੰ ਅਵਾਜ਼ ਦਿਤੀ ਤੇ
 ਆਪਣੇ ਰੱਕਾਬਾਂ ਨਾਲ ਲੜਕੇ ਪਏ ਹੁਣ ਤਮਾਸ਼ ਰਾਖੇ ਐਧਰੋਂ
 ਉਧਰੋਂ ਆਣ ਕਠੇ ਹੋਏ, ਸਭ ਦੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਦਾ ਘੁੜਾ ਅਕਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਡਿਆ ਅਰ ਦੋਹਨਾਂ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈਕੇ
 ਪੰਲਾ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਗਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਤਾ। ਜਦ ਜ਼ਮੀਨ
 ਤੇ ਉਤਰੇ ਤਾਂ ਦੋਹਨਾਂ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਰੱਕਾਬਾਂ ਛੱਡਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ
 ਸ਼ਰਨ ਪਕੜ ਲੀਤੇ ਅਤੇ ਦੀਨ ਹੋਕੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਚੇ
 ਪਿਤਾ ਸਾਡੇ ਘਰ ਚਲਕੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰੋ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਸ ਬੋਲੇ
 ਭਾਏ ਦੋਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਧਰਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕੇ ਆਪ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ,
 ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਚਕਰਤ ਰਹਿ ਗਏ ਤੇ ਧੰਨ ਗੁਰੂ
 ਉਚਾ ਬੰਨ ਲਗੇ। ਬਾਕੀ ਰਾਇ ਤੇ ਰੁਸਤਮ ਰਾਇ ਆਪਣਿਆਂ
 ਸਿਹਲਾਂ ਨੂੰ ਗਏ, ਨਗਰ ਵਿਚ ਮੰਗਲਾ ਚਾਰ ਹੋਣ ਲਗੇ, ਘਰ
 ਘਰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਛਾਂ ਗਈਆਂ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ
 ਸਾਹਿਬ ਸੁਣਾਈ, ਕੁਝ ਦਿਨ ਠਹਿਰ ਕੇ ਦੋਨੋਂ ਭਰਾ ਆਪਣੇ
 ਲੋਕ ਸਕਰਸਮੇਤ ਗੁਦਾਵਰੀ ਦੇ ਕਨਾਰੇ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਗਏ ਅਤੇ
 ਗੁਰੂ ਅਬਪਣ ਭੇਟ ਦਿਤੀ, ਅਰ ਆਪਣੀ ਬੀਤੀ ਵਾਰਤਾ ਸਭਨਾਂ
 ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ। ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਰਾਇਆ ਸਿੰਘ ਜੀ
 ਸੁਣਕੇ ਅਸਚਰਜ ਰਹਿ ਗਏ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਦੀਆਂ ਭਾਈ ਦਾਇਆਂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਅਪਣੇ
 ਰਾਜੇ ਸਰਧ ਧਾਰੀ ਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਨਗਰੀ ਨੂੰ ਆਏ। ਜਿ ਭਾਏ
 ਨੇ ਭੀ ਲਾਭ ਪਾਇਆ ਸੀ (ਉਹ ਸੁਭਨ ਸਾਡੀ ਚੰਦ੍ਰਨ) ਭਾਏ ਭਾਏ ਲਾਭ
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਵਤਹ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

ਵੱਡਾ ਬਾਬਾ ਪੰਨਾ ੨੪੫੨ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ **ਗਮ** ਇਹ ਹੈ। ਭੋਟਾ ਸਭ

ਵੱਡੀ ਬੀੜ ਪੰਨਾ ੧੪੩੦ ਅਖਰਾਂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ

ਮੱਖਰਾਂ ਦਾ ਨਸ਼ੂਨਾ

ਦਰਮਿਆਨੀ ਬੀੜ ੧੨੫੭ ਪੰਨਾ, ਅਖਬਾਰ ਇਹ ਗੁਰੂ।

ਛੋਟੀ ਸਫਰੀ ਬੀੜ ੧੪੩੦ ਸਫਾ ਬਾਰੀਕ ਅਖਰ ਛੋਟਾ (੫) ਜਿਲਦ: ਚਮੜਾ ਛੋਟਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਠ ਦੀ ਬਿਥੀ ਰਚਿਤ ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਹ ਹਰ ਇਕ ਸਿਖ ਪਾਠੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਾਠ ਤਾਂ ਸੋਭ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸੰਯੁਕਤ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਪੂਰਨ ਫਲਾਫਲਿਕ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ, ਸੰਪਰਦਾ ਮੁਲਾ ਪਾਠ, ਸੰਪਤਾਕੁਕ ਪਾਠ, ਖਸੀ ਗੁਮੀ ਦੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪਾਠ ਦੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ੀ ਚੁੱਸੀ ਹੈ, ਮਲਾ ਜ ਨੇੜੇ-ਮੰਗੇਣ ਵਾਲੇ ਸੰਸਦ ਕ੍ਰਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਅਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਨਾਮ 'ਤੇ ਨੰਬੇ ਹੋਏ ਨਾਲ ਹ

ਰਕਮ ਸਾਵੀਤਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰਤਾ-ਭਾ: ਬੁਟਾਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤਾਪਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਾਲੇ ਬਾ: ਮਾਈ ਸੇਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ